

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
232 "Соціальне забезпечення"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020**

УДК 364.3(07.034)
С69

Укладач Н. В. Аграмакова

Затверджено на засіданні кафедри економіки та соціальних наук.
Протокол № 10 від 10.03.2020 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Соціальний захист та соціальне страхування [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 232 "Соціальне забезпечення" другого (магістерського) рівня / уклад. Н. В. Аграмакова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 62 с.

Подано практичні, семінарські та тренінгові заняття для роботи студентів, що дозволяють поглибити і розширити теоретичні знання й практичні навички щодо питань соціального захисту та соціального страхування.

Рекомендовано для студентів спеціальності 232 "Соціальне забезпечення" другого (магістерського) рівня.

УДК 364.3(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2020

Вступ

Соціальний захист населення є основним складником політики будь-якої держави. Рівень його організації та формування безпосередньо впливає на добробут та здоров'я нації. Це зумовило актуальність ґрунтовного вивчення навчальної дисципліни "Соціальний захист та соціальне страхування".

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів системних професійних і соціально-особистісних компетентностей та уявлень щодо використання методичного апарату й інструментарію соціального захисту та соціального страхування з урахуванням їхньої специфіки на сучасному етапі розвитку економіки України та оволодіння навичками ухвалення оптимальних управлінських рішень в умовах ринкових відносин.

Мета методичних рекомендацій до проведення практичних занять – це закріплення й поширення теоретичних знань з регулювання питань соціального захисту та соціального страхування, набуття навичок і вмій аналізувати та критично осмислювати соціальні проблеми, розробляти пропозиції щодо їхнього вирішення.

У процесі практичних занять викладач здійснює оперативний і поточний контроль засвоєння студентами навчального матеріалу.

Практичні заняття проводяться у формі ділових ігор, психологічних тестів, ситуаційних завдань, семінарів, розрахункових завдань, тренінгових занять.

Ділова гра – це також активна форма проведення практичного заняття, яка ґрунтується на моделюванні конкретної ситуації (рекомендується проведення ділових ігор для проведення практичних занять).

Психологічні тести – це завжди цікаво та пізнавально, не лише спосіб розважитися, але і реальний шанс дізнатися про себе щось нове. Психологічні тести проводяться для освоєння психодіагностичних умінь та з метою самопізнання. При цьому важливим є ретельний підбір і доречне використання тестів залежно від цілей певної теми.

Ситуаційні завдання – це завдання, під час виконання яких головна роль відводиться студентам, а викладач – виступає в ролі ведучого, який ініціює дискусію, генерує питання тощо. Метод передбачає інтерактивне навчання, в процесі якого студенти стають активними учасниками навчального процесу. Він є практичним засобом для того, щоб зацікавити студентів, зініціювати їх висловлювати власні думки та захищати власну позицію,

допомогти відшліфувати свій аналітичний хист у загальній дискусії, де вони також розвивають уміння переконувати співбесідників. Це дає студентам можливість набувати навичок, які знадобляться їм у реальному житті.

Семінарські заняття – це вид навчальних практичних занять у вищих навчальних закладах, який передбачає самостійне вивчення студентами окремих питань або тем лекційного курсу з відповідним оформленням матеріалу у вигляді реферату, доповіді, виступу, презентації, а отже, семінар передбачає як виконання навчальної мети, так і розвиток творчого мислення, вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здобувати та презентувати нову інформацію, дискутувати навколо попередньо визначених тем і питань, зокрема тих, що часто спонтанно виникають у процесі заняття.

Вирішення завдань є традиційною, але досить важливою формою проведення занять, що надає практичні навички роботи з кількісними і якісними показниками. Перед кожним практичним заняттям студент має самостійно повторювати лекційний матеріал, засвоювати формули, опрацювати рекомендовану літературу. Можуть виконуватися студентами в позааудиторний час. Кожне розрахункове завдання потребує висновків. Методичні рекомендації наведено до кожної групи завдань.

Тренінгові заняття – це одночасно цікавий процес пізнання себе та інших; спілкування; ефективна форма опанування знань; інструмент для формування умінь і навичок; форма розширення досвіду. На тренінговому занятті перевага віддається діяльності не викладача, а студентів, особистий досвід яких є основою для навчання. Викладач на тренінгу відіграє роль фасилітатора (від англ. facilitate – допомагати, полегшувати, сприяти). Він скеровує діяльність і взаємодію учасників на вивчення теми та досягнення мети тренінгу.

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів поточного, модульного та підсумкового контролів за 100-бальною шкалою. Поточний контроль успішності студентів здійснюється практично постійно за всіма видами робіт: виконання практичних робіт, виступи на семінарах, виконання самостійних робіт, усні відповіді, тестування, виконання творчих робіт, складання есе, презентації тощо.

Змістовий модуль 1

Теоретичні та нормативні засади соціального захисту в сучасних економічних умовах

Практичні завдання до теми 1

"Соціальний захист як система"

Завдання 1.1

Асоціації з поняттям "соціальний захист"

Горизонтальний аркуш формату А4 розділіть на 5 рівних вертикальних колонок.

У першій колонці запишіть 16 асоціацій з поняттям "соціальний захист".

Тепер у другій колонці напишіть асоціації на слова з першої колонки, об'єднуючи їх попарно: асоціація на перше та друге слова, асоціація на третє і четверте слова, потім на п'яте і шосте тощо. Отже, у другій колонці виходить уже вісім асоціацій.

У третій колонці процедура повторюється, з тією різницею, що асоціації треба шукати на пари з другої колонки. У такий спосіб у третій колонці отримуємо 4 слова.

Продовжуємо до тих пір, поки в останній, п'ятій, колонці не залишиться тільки одна асоціація. Її необхідно зобразити у вигляді схематичного рисунка.

У результаті цих нехитрих маніпуляцій у вас має вийти уявлення про соціальний захист у вигляді однієї асоціації й образне асоціативне уявлення (схематичний рисунок).

Завдання 1.2

Ділова гра "Портрет" соціального працівника: професійні та духовно-моральні якості

Мета ділової гри: сформувати "портрет" соціального працівника, його професійні та духовно-моральні якості.

Метод: модерація.

Матеріали: стікери.

Хід вправи. Ведучий виконує роль модератора, який керує процесом: спостерігає за регламентом, забезпечує його дотримання; активізує групу на виконання наведеної послідовності завдань:

1. Учасники об'єднуються в малі групи (по 3 – 4 особи), отримують стікери. Кожна ідея (критерій) записується на окремій картці.

2. Кожній групі пропонується впродовж визначеного часу (5 – 15 хвилин) вирішити поставлене завдання:

а) сформулювати поняття "портрет працівника";

б) виокремити критерії для формування "портрету";

в) наповнити змістом кожний критерій.

3. Лідери груп презентують результати спільної роботи. Водночас учасники інших груп уважно слухають і відкладають убік картки з подібними ідеями. У такий спосіб, крок за кроком формується єдине інформаційне поле.

4. Картки структуруються за певними критеріями, виокремлюються категорії, яким присвоюються назви. Результатом модерації є структура, ніби "скелет" для заповнення теоретичним матеріалом.

5. Далі проводиться обговорення.

Завдання 1.3

Психологічний тест "Опитувальник методики

"Шкала емоційного відгуку" (А. Меграбяна і Н. Епштейна)

Методичні рекомендації. Для дослідження емпатії використовується методика "Шкала емоційного відгуку" (Balanced Emotional Empathy Scale – BEES). Цей опитувальник був розроблений Альбертом Меграбяном (Albert Mehrabian) і модифікований Н. Епштейном. З погляду А. Меграбяна, емоційна емпатія – це здатність співчувати іншій людині, відчувати те, що відчуває інший, переживати ті самі емоційні стани, ідентифікувати себе з ним. Як показали дослідження, емоційна емпатія пов'язана з загальним станом здоров'я людини, його соціальною адаптованістю та відображає рівень розвитку навичок взаємодії з людьми.

Методика "Шкала емоційного відгуку" дозволяє проаналізувати такі загальні емпатичні тенденції, як:

1) рівень вираженості здатності до емоційного відгуку на переживання іншої людини;

2) ступінь відповідності / невідповідності переживань об'єкта й суб'єкта емпатії. Об'єктами емпатії виступають соціальні ситуації та люди, яким би випробуваний міг співпереживати в повсякденному житті.

Опитувальник складається з 25 суджень закритого типу – як прямих, так і зворотних. Випробуваний має оцінити ступінь своєї згоди/незгоди з кожним із них. Шкала відповідей (від "повністю згоден" до "повністю не згоден") дає можливість виразити відтінки ставлення до кожної ситуації спілкування. Порівняно з вихідним варіантом опитувальника дещо змінено шкалу відповідей, складено таблиці перерахунку "сирих" балів у стандартні оцінки.

Інструкція. Прочитайте наведені у табл. 1.1 твердження й оцініть ступінь своєї згоди або незгоди з кожним із них (поставте позначку у відповідній графі бланка для відповідей), орієнтуючись на те, як ви зазвичай поведетеся в подібних ситуаціях.

Таблиця 1.1

Бланк для відповідей до методики "Шкала емоційного відгуку"

№ п/п	Твердження	Відповідь			
		Згоден (завжди)	Скоріше згоден (часто)	Скоріше не згоден (рідко)	Не згоден (ніколи)
1	2	3	4	5	6
1	Мене засмучує, коли я бачу, що незнайома людина почувається серед інших людей самотньо				
2	Мені неприємно, коли люди не вміють стримуватися і відкрито проявляють свої почуття				
3	Коли хтось поруч зі мною нервує, я теж починаю нервувати				
4	Я вважаю, що плакати від щастя нерозумно				
5	Я близько до серця беру проблеми своїх друзів				
6	Іноді пісні про кохання викликають у мене багато почуттів				
7	Я б сильно хвилювався (хвилювалася), якби мав (мала) повідомити людині неприємну для нього звістку				
8	На мій настрій сильно впливає оточення				
9	Мені хотілося б отримати професію, пов'язану зі спілкуванням з людьми				

Закінчення табл. 1.1

1	2	3	4	5	6
10	Мені дуже подобається спостерігати, як люди приймають подарунки				
11	Коли я бачу, як плаче людина, то й сам (сама) засмучуюся				
12	Слухаючи деякі пісні, я часом відчуваю себе щасливою (щасливим)				
13	Коли я читаю книгу (роман, повість тощо), то так переживаю, ніби все, про що я читаю, відбувається насправді				
14	Коли я бачу, що з ким-то погано поводяться, то завжди серджуся				
15	Я можу залишатися спокійним (спокійною), навіть якщо всі навколо хвилюються				
16	Мені неприємно, коли люди під час перегляду кінофільму зітхають і плачуть				
17	Коли я приймаю рішення, ставлення інших людей до нього, переважно, ролі не грає				
18	Я втрачаю душевний спокій, коли хтось з оточення чимось пригнічений				
19	Я переживаю, коли бачу людей, що легко засмучуються через дрібниці				
20	Я дуже засмучуюся, коли бачу страждання тварин				
21	Нерозумно переживати з приводу того, що відбувається в кіно або про що читаєш у книжці				
22	Я дуже засмучуюся, коли бачу безпорадних старих людей				
23	Я дуже переживаю, коли дивлюся фільм				
24	Я можу залишитися байдужим (байдужою) до будь-якого хвилювання навколо				
25	Маленькі діти плачуть без причини				

Оброблення результатів

Для оброблення відповідей зручно скористатися Бланком підрахунку результатів (табл. 1.2). Оброблення проводиться відповідно до ключа. За кожен відповідь нараховується від 1 до 4 балів.

Загальна оцінка підраховується шляхом підсумовування балів. Ступінь вираженості здібності особистості до емоційного відгуку на переживання інших людей (емпатії) визначається за табл. 1.3 перерахунку "сирих" балів у стандартні оцінки шкали.

Бланк підрахунку результатів

Номер твердження	Відповідь (в балах)			
	Згоден (завжди)	Радше згоден (часто)	Радше не згоден (рідко)	Не згоден (ніколи)
1	4	3	2	1
2	1	2	3	4
3	4	3	2	1
4	1	2	3	4
5	4	3	2	1
6	4	3	2	1
7	4	3	2	1
8	4	3	2	1
9	4	3	2	1
10	4	3	2	1
11	4	3	2	1
12	4	3	2	1
13	4	3	2	1
14	4	3	2	1
15	1	2	3	4
16	1	2	3	4
17	1	2	3	4
18	4	3	2	1
19	4	3	2	1
20	4	3	2	1
21	1	2	3	4
22	4	3	2	1
23	4	3	2	1
24	1	2	3	4
25	1	2	3	4
Сума				

Аналіз й інтерпретація результатів

82 – 90 балів – дуже високий рівень.

63 – 81 бал – високий рівень.

37 – 62 бали – нормальний рівень.

36 – 12 балів – низький рівень.

11 балів і менше – дуже низький рівень.

Таблиця перерахунку "сирих" балів

Стіни	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Стандартний відсоток	2,28	4,40	9,19	14,98	19,15	19,15	14,98	9,19	4,40	2,28
Чоловіки	≤ 45	46–51	52–56	57–60	61–65	66–69	70–74	75–77	79–83	≥ 84
Жінки	≤ 57	58–63	64–67	68–71	72–75	76–79	80–83	84–86	87–90	≥ 91

Високі показники зі здатності до емпатії перебувають у зворотному зв'язку з агресивністю та схильністю до насильства; високо корелюють з поступливістю, готовністю прощати інших (але не себе), готовністю виконувати рутинну роботу.

Люди з високими показниками за шкалою емоційного відгуку порівняно з тими, у кого низькі показники частіше:

на емоційні стимули реагують зміною шкірної провідності та почастішанням серцебиття;

більш емоційні, частіше плачуть;

як правило, мали батьків, які проводили з ними багато часу, яскраво проявляли свої емоції та говорили про свої почуття;

виявляють альтруїзм у реальних вчинках, схильні надавати людям діяльну допомогу;

демонструють афілітивну поведінку (сприяє підтриманню і зміцненню дружніх стосунків);

менш агресивні;

оцінюють позитивні соціальні риси як важливі;

більш орієнтовані на моральні оцінки.

Уміння співпереживати іншим людям – цінна якість, однак за його гіпертрофірофії може формуватися емоційна залежність від інших людей, хвороблива уразливість, що ускладнює ефективну соціалізацію та навіть може призводити до різних психосоматичних захворювань.

Люди з середнім (нормальним) рівнем розвитку емпатії в міжособистісних стосунках більш схильні судити про інших за вчинками, ніж довіряти своїм особистим враженням. Переважно, вони добре контролюють власні емоційні прояви, але при цьому часто не можуть прогнозувати розвиток стосунків між людьми.

Люди з низьким рівнем розвитку емпатії в міжособистісних стосунках відчують труднощі у встановленні контактів з людьми, некомфортно почувують себе у великій компанії, не розуміють емоційних проявів і вчинків, часто не знаходять взаєморозуміння з оточенням. Вони набагато продуктивніші за індивідуальної роботи, ніж за групової, схильні до раціональних рішень, більше цінують інших за ділові якості та ясний розум, ніж за чуйність.

Вибір неефективних поведінкових стратегій може бути наслідком особистісних особливостей людини або свідомим незнанням дієвих форм участі в житті інших людей. Для розвитку емпатичних здібностей потрібно удосконалювати комунікативні навички, особливо вміння слухати іншого, перефразувати, відобразити та віддзеркалювати емоції. Дуже корисні тренінги асертивності, "гімнастика почуттів".

Семінарське заняття до теми 2 "Право на соціальний захист"

План семінарського заняття

1. Право людини на соціальний захист як суб'єктивне право особи.
2. Конституційні гарантії здійснення права на соціальний захист в Україні.
3. Акти міжнародно-правового регулювання соціального забезпечення.
4. Закони України в системі джерел права соціального забезпечення.
5. Підзаконні акти в системі джерел права соціального забезпечення.
6. Види правовідносин із соціального забезпечення.
7. Загальна характеристика та види матеріально-забезпечувальних правовідносин із соціального забезпечення.

Практичні завдання до теми 3 "Державні соціальні стандарти та гарантії"

Завдання 3.1

19 лютого 2017 року, перебуваючи у щорічній відпустці, громадянин С. Меркулов втопився. На утриманні громадянки А. Меркулової (його дружина) залишилося двоє дітей: син Іван – 6 років та дочка Олеся – 1 рік.

Нині громадянка А. Меркулова перебуває у відпустці у зв'язку з доглядом за дитиною до трьох років.

Проаналізуйте ситуацію та дайте відповіді на такі запитання:

1. Хто буде виступати суб'єктом на пенсію у зв'язку з втратою годувальника?

2. До якого державного органу необхідно звернутися громадянці А. Меркуловій?

Завдання 3.2

Виконуючи посадові обов'язки, С. Курілов отримав травму. До лікарні він звернувся на наступний день. Лікар пояснив С. Курілову, що він має право на матеріальне забезпечення.

Вкажіть, на який вид соціального забезпечення має право громадянин С. Курілов? До якого органу має звернутися громадянин С. Курілов для його призначення?

Завдання 3.3

Громадянин В. Петров, рятуючи від пожежі майно підприємства, на якому працював, загинув. Його сім'я звернулася за призначенням пенсії в разі втрати годувальника. Неповнолітньому братові В. Петрова було відмовлено у призначенні такої пенсії.

Які особи вважаються утриманцями? Чи правомірно відмовили братові В. Петрова у призначенні цієї пенсії?

Завдання 3.4

У громадянки С. Маркіної помер чоловік, який працював токарем на заводі. У неї залишилося двоє дітей: дочка 14 років і син – студент очної форми навчання – 20 років. Після похорону С. Маркіна звернулася до районного органу управління праці та соціального захисту населення з заявою про виплату допомоги на поховання, а також на призначення пенсії в разі втрати годувальника.

Хто в цьому випадку виступає суб'єктом права на допомогу та на пенсію? Які органи призначають допомогу на поховання та пенсію в разі втрати годувальника? Назвіть джерела фінансування виплати допомоги на поховання та пенсії за наведеною фавбулою задачі.

Завдання 3.5

Громадянин С. Куркін отримав трудове каліцтво та був визнаний інвалідом I групи. Протягом 6 років він не міг працювати за станом здоров'я. Потім йому було встановлено III групу інвалідності. Коли С. Куркін досяг пенсійного віку, він звернувся за призначенням пенсії за віком.

Чи зарахують період інвалідності до трудового стажу, що дає право на пенсію за віком?

Практичні завдання до теми 4 "Соціальні послуги як елемент системи соціального захисту"

Завдання 4.1

Експрес-опитувальник "Індекс толерантності"

Оцініть, будь ласка, наскільки ви згодні або не згодні з наведеними твердженнями, і відповідно до цього поставте галочку або будь-який інший значок навпроти кожного твердження у табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Експрес-опитувальник "Індекс толерантності"

№ п/п	Твердження	Абсолютно не згоден	Не згоден	Радше не згоден	Радше згоден	Згоден	Повністю згоден
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>І. Етнічна толерантність</i>							
1	У змішаних подружжях зазвичай більше проблем, ніж в парах між людьми однієї національності	6	5	4	3	2	1
2	До кавказців буду відноситись краще, якщо вони поміняють свою поведінку	6	5	4	3	2	1
3	Це нормально, вважати, що свій народ є кращим, аніж інші народи	6	5	4	3	2	1
4	Я готовий прийняти в якості члена своєї сім'ї людину будь-якої національності	1	2	3	4	5	6
5	Я хочу, щоб серед моїх друзів були люди різних національностей	1	2	3	4	5	6

Закінчення табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8
6	До деяких націй і народів важко добре відноситись	6	5	4	3	2	1
7	Я можу уявити чорношкіру людину своїм близьким другом	1	2	3	4	5	6
Результат:							
<i>II. Соціальна толерантність</i>							
8	У ЗМІ може бути представлена будь-яка думка	1	2	3	4	5	6
9	Бідні та безпритульні самі винні у своїх проблемах	6	5	4	3	2	1
10	З неохайними людьми неприємно спілкуватися	6	5	4	3	2	1
11	Усіх психічно хворих людей потрібно ізолювати від суспільства	6	5	4	3	2	1
12	Біженцям потрібно допомагати не більше, ніж всім іншим, так як у місцевих проблемах не менше	6	5	4	3	2	1
13	Для того щоб навести лад у країні потрібна "сильна рука"	6	5	4	3	2	1
14	Туристи повинні мати ті самі права, що і місцеві мешканці	1	2	3	4	5	6
15	Будь-які релігійні течії мають право на існування	1	2	3	4	5	6
Результат							
<i>III. Толерантність як риса особистості</i>							
16	Якщо друг зрадив, необхідно йому помститися	1	2	3	4	5	6
17	У суперечці може бути правильна лише одна точка зору	6	5	4	3	2	1
18	Навіть якщо у мене є свій погляд, я завжди готовий вислухати й інші думки	1	2	3	4	5	6
19	Якщо хтось вчиняє зі мною грубо, я відповідаю тим самим	6	5	4	3	2	1
20	Людина, яка думає не так як я, дратує мене	6	5	4	3	2	1
21	Мене дратує безпорядок	6	5	4	3	2	1
22	Я хотів би стати більш терпимою людиною, щодо інших	1	2	3	4	5	6
Результат							
Загальний результат							

Для кількісного аналізу підраховується загальний результат, без поділу на субшкали.

Оброблення результатів

22 – 60 – низький рівень толерантності. Такі результати свідчать про високу інтолерантність людини та наявності у нього виражених інтолерантнісних установок що до навколишнього світу та людей.

61 – 99 – середній рівень. Такі результати показують респонденти, для яких характерне поєднання як толерантних, так й інтолерантних рис. В одних соціальних ситуаціях вони ведуть себе толерантно, в інших можуть проявляти інтолерантність.

100 – 132 – високий рівень толерантності. Представники цієї групи мають виражені риси толерантної особистості. Водночас необхідно розуміти, що результати, які наближені до верхньої межі (більше 115 балів), можуть свідчити про розмивання у людини "кордонів толерантності", пов'язаними, наприклад, з психологічним інфантилізмом, тенденціями до потурання, поблажливості чи байдужості. Також важливо враховувати, що респонденти, що потрапили в цей діапазон, можуть демонструвати високу ступінь соціальної бажаності (особливо якщо вони мають уявлення про погляди дослідника та цілі дослідження).

Для якісного аналізу аспектів толерантності можна використовувати поділ на субшкали.

Субшкала "*етнічна толерантність*" виявляє ставлення людини до представників інших етнічних груп і установки в сфері міжкультурної взаємодії:

- до 19 балів – низький рівень;
- 20 – 31 балів – середній рівень;
- 32 і більше балів – високий рівень.

Субшкала "*соціальна толерантність*" дозволяє досліджувати толерантні й інтолерантні прояви по відношенню до різних соціальних груп (меншин, злочинців, психічно хворих людей), а також вивчати установки особистості щодо деяких соціальних процесів:

- до 22 балів – низький рівень;
- 23 – 36 балів – середній рівень;
- 37 і більше балів – високий рівень.

Субшкала "*толерантність як риса особистості*" охоплює пункти, що діагностують особистісні риси, установки та переконання, які значною мірою визначають ставлення людини до навколишнього світу:

- до 19 балів – низький рівень;
- 20 – 31 балів – середній рівень;
- 32 і більше балів – високий рівень.

Завдання 4.2

Заповніть анкету "Що таке толерантність?" (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Анкета "Що таке толерантність?"

№ п/п	Запитання	Ваша відповідь
1	Чи чули Ви колись, що таке "толерантність"?	
2	Коли ви вперше почули це слово та від кого?	
3	Чи знаєте ви про день толерантності?	
4	Що для вас означає поняття "толерантність"?	
5	Що робить вас частиною всіх людей?	
6	Якими є основні причини виявлення насильства та жорстокості?	
7	Чи можуть відмінності між людьми стати причиною насильства та жорстокості?	
8	Що є осередком примирення та не насильства для вас?	
9	Що потрібно зробити, щоб досягти миру в суспільстві?	
10	Наскільки важливим є процес виховання толерантності в нашому суспільстві?	
11	Які риси повинна мати толерантна особистість?	

Завдання 4.3

Тест комунікативної толерантності (за В. В. Бойко)

Перевірте себе: наскільки ви здатні приймати чи не приймати індивідуальності. У табл. 4.3 наведені судження. Скористайтеся оцінками від 0 до 3 балів, щоб висловити, наскільки вони правильні стосовно особисто вас.

Міру згоди з судження потрібно висловлювати у такій спосіб:

0 – зовсім невірно,

1 – вірно деякою мірою (несильно),

2 – вірно значною мірою (значно),

3 – вірно надзвичайно (дуже сильно).

Перевірте себе: чи немає у вас тенденції оцінювати людей, з огляду на власне Я (табл. 4.4). Міру згоди з судженнями, як і в попередньому випадку, висловлюйте в балах від 0 до 3.

**Перелік тверджень "Наскільки ви здатні приймати
чи не приймати індивідуальності"**

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Повільні люди зазвичай мене дратують	
2	Мене дратують метушливі, непосидючі люди	
3	Галасливі дитячі ігри терплю досить важко	
4	Оригінальні, нестандартні, яскраві особистості зазвичай діють на мене негативно	
5	Бездоганна у всіх відношеннях людина насторожила би мене	

**Перелік тверджень "Чи немає у вас тенденції
оцінювати людей, з огляду на власне Я"**

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Мене зазвичай виводить з рівноваги некмітливий співрозмовник	
2	Мене дратують любителі поговорити	
3	Я обтяжувався б розмовою з байдужим для мене попутником у поїзді, літаку, якби він проявив ініціативу	
4	Я обтяжувався б розмовами випадкового попутника, який поступається мені за рівнем знань і культури	
5	Мені важко знайти спільну мову з партнерами іншого інтелектуального рівня, ніж у мене	

Перевірте себе: якою мірою категоричні або незмінні ваші оцінки на адресу оточення (табл. 4.5). Міру згоди з судженнями, як і в попередньому випадку, висловлюйте в балах від 0 до 3.

Перевірте себе: якою мірою ви вмієте приховувати або згладжувати неприємні враження під час зіткнення з некомунікабельними якостями людей (табл. 4.6). Міру згоди з судженнями, як і в попередньому випадку, висловлюйте в балах від 0 до 3.

Перевірте себе: чи є у вас схильність переробляти та перевиховувати когось (табл. 4.7). Міру згоди з судженнями, як і в попередньому випадку, висловлюйте в балах від 0 до 3.

Таблиця 4.5

**Перелік тверджень "Якою мірою категоричні
або незмінні ваші оцінки на адресу оточення"**

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Сучасна молодь викликає неприємні почуття своїм зовнішнім виглядом (зачіска, косметика, одяг)	
2	Молодь зазвичай справляє враження безкультурної групи осіб	
3	Представники деяких національностей у моєму оточенні відверто несимпатичні мені	
4	Є тип чоловіків / жінок, який я не можу терпіти	
5	Терпіти не можу ділових партнерів з низьким професійним рівнем	

Таблиця 4.6

**Перелік тверджень "Якою мірою ви вмієте приховувати
або згладжувати неприємні враження під час зіткнення
з некомунікабельними якостями людей"**

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Вважаю, що на грубість треба відповідати тим самим	
2	Мені важко приховати, якщо людина мені чимось неприємна	
3	Мене дратують люди, які в суперечці наполягають на своєму	
4	Мені неприємні самовпевнені люди	
5	Зазвичай мені важко втриматися від зауваження на адресу озлобленої або нервової людини, яка штовхається в транспорті	

Таблиця 4.7

**Перелік тверджень "Чи є у вас схильність переробляти
та перевиховувати когось"**

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Я маю звичку повчати оточуючих	
2	Невиховані люди обурюють мене	
3	Я часто ловлю себе на тому, що намагаюся виховувати кого-небудь	
4	Я за звичкою постійно роблю кому-небудь зауваження	
5	Я люблю командувати близькими	

Перевірте себе: якою мірою ви схильні підлаштовувати когось під себе, робити їх зручними для себе (табл. 4.8). Міру згоди з судженнями, як і в попередньому випадку, висловлюйте в балах від 0 до 3.

Таблиця 4.8

Перелік тверджень "Якою мірою ви схильні підлаштовувати когось під себе, робити їх зручними для себе"

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Мене дратують люди похилого віку, коли вони в годину пік знаходяться в міському транспорті або в магазинах	
2	Жити в номері готелю зі сторонньою людиною для мене просто катування	
3	Коли партнер не погоджується в чомусь з моєї правильною позицією, то зазвичай це дратує мене	
4	Я проявляю нетерпіння, коли мені щось заперечують	
5	Мене дратує, якщо партнер робить щось по-своєму, не так, як мені того хочеться	

Перевірте себе: чи властива вам така тенденція поведінки (табл. 4.9). Міру згоди з судженнями, як і в попередньому випадку, висловлюйте в балах від 0 до 3.

Таблиця 4.9

Перелік тверджень "Чи властива вам така тенденція поведінки"

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Зазвичай я сподіваюся, що моїм кривдникам дістанеться по заслугах	
2	Мене часто дорікають у буркотливості	
3	Я довго пам'ятаю образи, завдані мені тими, кого я ціную або поважаю	
4	Не можна прощати товаришам по службі безтактні жарти	
5	Якщо діловий партнер ненавмисно зачепить моє самолюбство, то я на нього не ображуся	

Перевірте себе: якою мірою ви терпимі до дискомфортних станів оточення (табл. 4.10). Міру згоди з судженнями, як і в попередньому випадку, висловлюйте в балах від 0 до 3.

Перелік тверджень "Якою мірою ви терпимі до дискомфортних станів оточення"

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Я засуджую людей, які плачуться в чужу жилетку	
2	Внутрішньо я не схвалюю колег (приятелів), які за нагоди розповідають про свої хвороби	
3	Я намагаюся йти від розмови, коли хто-небудь починає скаржитися на своє сімейне життя	
4	Зазвичай я без особливої уваги вислуховую сповіді друзів (подруг)	
5	Іноді мені подобається позлити кого-небудь з рідних і друзів	

Перевірте себе: які ваші адаптаційні можливості у взаємодії з людьми (табл. 4.11). Міру згоди з судженнями, як і в попередньому випадку, висловлюйте в балах від 0 до 3.

Таблиця 4.11

Перелік тверджень "Які ваші адаптаційні можливості у взаємодії з людьми"

№ п/п	Твердження	Оцінка
1	Зазвичай мені важко йти на поступки партнерам	
2	Мені важко знаходити спільну мову з людьми, у яких поганий характер	
3	Зазвичай я насилу пристосовуюся до нових партнерів по спільній роботі	
4	Я уникаю підтримувати стосунки з дещо дивними людьми	
5	Зазвичай я з принципу наполягаю на своєму, навіть якщо розумію, що партнер правий	

Оброблення й інтерпретація результатів тесту

Отже, в твердженнях наведені деякі поведінкові ознаки, що свідчать про низький рівень загальної комунікативної толерантності.

Потрібно підрахувати суму балів, отриманих за всіма ознаками та зробити висновок: чим більше балів, тим нижче рівень комунікативної толерантності. Максимальне число балів, які можна заробити – 135, свідчить про абсолютну нетерпимість до оточення, що навряд чи можливо для нормальної особистості. Точно так само неможливо отримати нуль балів – свідчення терпимості до всіх типів партнерів у всіх ситуаціях.

Потрібно звернути увагу на те, з яким з 9 запропонованих раніше поведінкових ознак (табл. 4.3 – 4.11) у людини високі сумарні оцінки (тут можливий інтервал від 0 до 15 балів). Чим більше балів за конкретною ознакою, тим менше людина терпить до інших у цьому аспекті стосунків. Навпаки, чим менші оцінки з тієї чи іншої поведінкової ознаки, тим вищий рівень загальної комунікативної толерантності за цим аспектом стосунків з партнерами. Зрозуміло, отримані дані дозволяють помітити лише основні тенденції, властиві взаємодії з партнерами. У безпосередньому, живому спілкуванні особистість виявляється яскравіше та різноманітніше.

Практичні завдання до теми 5

"Недержавний сектор у системі соціального захисту України"

Завдання 5.1

Громадянка Л. Маркіна звернулася до Недержавного пенсійного фонду за консультацією:

1. Яким чином укладаються пенсійні контракти?
2. Чи має вона можливість одночасно укласти пенсійні контракти з різними пенсійними фондами?
3. Можливі затримки у виплаті пенсійних коштів учасника фонду? Які правові наслідки цієї затримки?

Підготуйте відповіді на запитання з посиланням на відповідне законодавство.

Завдання 5.2

Громадянин С. Вакуленко, який претендує на посаду голови виконавчого органу професійного адміністратора недержавного пенсійного фонду, що здійснює адміністрування недержавних пенсійних фондів подав такі документи:

- 1) диплом про вищу юридичну освіту;
- 2) трудову книжку, що засвідчує стаж роботи у сфері ринків фінансових послуг (4 роки) та стаж роботи на керівних посадах (3 роки працював начальником юридичного відділу);
- 3) кваліфікаційне свідоцтво фахівця з адміністрування недержавних пенсійних фондів.

Чи можуть його призначити на посаду голови виконавчого органу професійного адміністратора Недержавного пенсійного фонду? Які кваліфікаційні вимоги за законодавством встановленні до осіб, які входять до складу виконавчих і контрольних органів адміністратора?

Завдання 5.3

Громадянка Р. Фомкіна уклала пенсійний контракт із адміністратором недержавного пенсійного фонду в грудні минулого року. Коли вона вирішила перевірити інформацію щодо укладеного пенсійного контракту, то звернулася до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Але ніякої інформації щодо укладеного контракту вона не отримала.

Хто здійснює оприлюднення інформації щодо договорів страхування, укладених у системі недержавного пенсійного забезпечення? Які встановлені законодавством вимоги до складу інформації щодо договорів страхування, укладених у системі недержавного пенсійного забезпечення?

Завдання 5.4

Представник засновників Недержавного пенсійного фонду для реєстрації пенсійного фонду як юридичної особи та фінансової установи звернувся та подав два примірники статуту пенсійного фонду до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Але Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг відмовила у реєстрації.

Чому Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг відмовила у реєстрації пенсійного фонду? Назвіть повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Які вимоги передбачені законодавством для документів для погодження статутів пенсійного фонду?

Завдання 5.5

Громадянин О. Верьовкін звернувся до юрисконсульта з такими запитаннями:

1. Як можна отримати повну інформацію про Недержавний пенсійний фонд, а саме: контактну інформацію (місцезнаходження, телефон, факс,

адреса електронної пошти та, у разі наявності, вебсторінку); ідентифікаційний код за ЄДРПОУ; інформацію про засновників Пенсійного фонду (повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи); інформацію про реєстрацію пенсійного фонду як фінансової установи (реєстраційний номер пенсійного фонду в Державному реєстрі фінансових установ, дату видачі, серію та номер свідоцтва про реєстрацію фінансової установи)?

2. Хто здійснює державний контроль за оприлюдненням інформації про діяльність пенсійного фонду?

Змістовий модуль 2

Соціальний захист окремих верств населення і соціальне страхування

Практичні завдання до теми 6

"Соціальний захист та державна допомога сім'ям з дітьми"

Розрахунок державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям з дітьми

Завдання 6.1

Сім'я складається з 4 осіб (двоє дітей – 10 та 5 років, батько та мати), середньомісячний дохід сім'ї. Батько та мати отримують мінімальний розмір заробітної плати.

Розрахуйте розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям з дітьми на період з 01.03 по 30.08 поточного року.

Методичні рекомендації до завдання 6.1

Фінансова підтримка малозабезпечених здійснюється у розмірі, встановленому Законом України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям". Сума соціальної допомоги розраховується з розгляду на різницю між прожитковим мінімумом для родини та її середньомісячним сукупним доходом, але не може перевищувати 75 % прожиткового мінімуму для сім'ї.

Для визначення розміру соціальної допомоги малозабезпеченим насамперед необхідно розрахувати прожитковий мінімум (ПМ) для сім'ї. Величину ПМ на конкретну дату 2019 року наведено у табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Розмір прожиткового мінімуму (ПМ) на 2019 рік

Соціальні та демографічні групи населення	01.01.2019 – 30.04.2019	01.05.2019 – 30.11.2019	01.12.2019 – 31.12.2019
Діти до 6 років	1 626	1 699	1 779
Діти у віці від 6 до 18 років	2 027	2 118	2 218
Працевдатні особи	1 921	2 007	2 102
Непрацевдатні особи	1 497	1 564	1 638
Загальний показник	1 853	1 936	2 017

Для цього береться прожитковий мінімум для кожного члена сім'ї та множиться на встановлений коефіцієнт, який, відповідно до ст. 9 Закону України "Про державний бюджет України" становить: для працевдатних осіб – 21 %, для дітей – 85 %, для осіб, які втратили працевдатність – 100 % відповідного ПМ.

Передбачені такі **надбавки**:

для *дитини*, що входить до складу малозабезпеченої сім'ї, рівень забезпечення прожиткового мінімуму збільшується на 10 %;

для *дітей-інвалідів, дитини одинокої матері (батька, усиновителя), дітей, у яких один або обоє батьків є інвалідами I або II групи*, – на 20 %.

Передбачені такі **доплати**:

на кожну *неповнолітню дитину* – 250 гривень для дітей у віці до 13 років і 500 гривень для дітей від 13 до 18 років.

Максимальний розмір допомоги з урахуванням надбавок на кожну дитину, що входить до складу малозабезпеченої сім'ї, не може бути більшим за прожитковий мінімум для сім'ї.

Фактичний середньомісячний дохід сім'ї відповідно до методики, затвердженої Міністерством соціальної політики України. Розраховується як підсумовування всіх видів доходу, отриманих сім'єю за попередні півроку перед зверненням за допомогою. Отриману величину потрібно розділити на 6 і у такий спосіб визначається середньомісячний сукупний дохід родини.

Приклад

Необхідно розрахувати розмір державної соціальної допомоги мало-забезпеченим сім'ям з дітьми на період з 01.05.2019 р. по 30.11.2019 р. Сім'я складається з 5 осіб: матір (інвалід), батько і троє дітей (2, 5 і 14 років). Заробіток батька за кожен з останніх шести місяців становив 4 173 гривні, матері – 1 497 грн (пенсія з інвалідності). До того ж на молодшого з дітей сім'я отримує щомісячну допомогу у зв'язку з народження в розмірі 860 гривень.

1. Розрахуємо гарантований ПМ на 2019 рік для розрахунку допомоги малозабезпеченим сім'ям з урахуванням коефіцієнта (табл. 6.2).

Таблиця 6.2

Розрахунок гарантованого прожиткового мінімуму на 2019 рік для розрахунку допомоги малозабезпеченим сім'ям з урахуванням коефіцієнта

Соціальні та демографічні групи населення	Розмір прожиткового мінімуму на 2019 рік з урахуванням коефіцієнта		
	01.01.2019 – 30.04.2019	01.05.2019 – 30.11.2019	01.12.2019 – 31.12.2019
для працездатних (коефіцієнт – 21 %)	$1\,921 \times 0,21 =$ $= 403,41$ (грн)	$2\,007 \times 0,21 =$ $= 421,47$ (грн)	$2\,102 \times 0,21 =$ $= 441,42$ (грн)
для непрацездатних (коефіцієнт – 100 %)	$1\,497 \times 1 = 1\,497$ грн	$1\,564 \times 1 = 1\,564$ грн	$1\,638 \times 1 = 1\,638$ грн
для дітей до 6 років (коефіцієнт – 85 %)	$1\,626 \times 0,85 =$ $= 1\,382,10$ грн	$1\,699 \times 0,85 =$ $= 1\,444,15$ грн	$1\,779 \times 0,85 =$ $= 1\,512,12$ грн
для дітей 6 – 18 років (коефіцієнт – 85 %)	$2\,027 \times 0,85 =$ $= 1\,722,95$ грн	$2\,118 \times 0,85 =$ $= 1\,800,30$ грн	$2\,218 \times 0,85 =$ $= 1\,885,30$ грн

2. Розрахуємо гарантований прожитковий мінімум на період з 01.05.2019 р. по 30.11.2019 р. для розрахунку допомоги малозабезпеченим сім'ям з урахуванням коефіцієнта та надбавок:

для дитини 2 років – $(1\,699 \times 85 \%) + 20 \%$ надбавки за інвалідність матері = 1 732 грн 98 к.;

для дитини 5 років – $(1\,699 \times 85 \%) + 20 \%$ надбавки за інвалідність матері = 1 732 грн 98 к.;

для дитини 14 років – $(2\ 118 \times 85\ %) + 20\ %$ надбавки за інвалідність матері = 2 160 грн 36 к.;

для працездатних осіб – (у нашому випадку батько) 421 грн 47 к. $(2\ 007 \times 21\ %)$;

для непрацездатних (мати-інвалід) – 1 564 грн.

3. Розраховуємо прожитковий мінімум сім'ї:

421,47 (батько) + 1 564 (мати) + 1 732,98 (дитина 2 роки) + 1 732,98 (дитина 5 років) + 2 160,36 (дитина 14 років) = 7 611,79 грн.

4. Розрахуємо фактичний середньомісячний дохід сім'ї відповідно до методики.

4 173 грн + 1 497 грн + 860 грн = 6 530 грн, що менше суми прожиткового мінімуму на сім'ю.

5. Визначаємо розмір соціальної допомоги малозабезпеченій сім'ї: 7 611,79 грн – 6 530 грн = 1 081 грн 79 к.

6. Визначаємо розмір соціальної допомоги малозабезпеченій сім'ї з урахуванням доплат на дітей: 1 081,79 грн + 250 грн + 250 грн + 500 грн = 2 081 грн 79 к.

Завдання 6.2

У складі сім'ї 2 особи: одинока мати – інвалід 3 групи та 12-річна донька. Дохід сім'ї становить пенсія матері та допомога на дитину одинокої матері.

Розрахуйте розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям з дітьми на період з 01.06 поточного року по 30.11.2020 поточного року.

Завдання 6.3

Сім'я складається з 4 осіб (двоє дітей – 4 та 5 років, батько та мати), середньомісячний сукупний дохід сім'ї – 8 000 грн.

Розрахуйте розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям з дітьми на перший період поточного року.

Розрахунок допомоги одинокої матері з урахуванням доходів

Завдання 6.4

Сім'я складається з 3 осіб (двоє дітей – 5 та 2 років та мати, яка є одинокою по відношенню до молодшої дитини). Вона працює й отримує мінімальний розмір заробітної плати.

Розрахуйте допомогу одинокій матері на період з 01.03 поточного року по 30.08 поточного року.

Методичні рекомендації до завдання 6.4

Допомога на дітей одиницям матерям призначається на дітей віком до 18 років (учнів – до 23 років). Допомога надається у розмірі, який дорівнює різниці між 100 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні 6 місяців.

Приклад

У квітні 2018 року за призначенням допомоги одиницям матерям звернулася жінка, до складу сім'ї якої входять: чоловік (батько молодшої дитини) та двоє дітей 8 і 2 років. На старшу дитину заявниця має статус одинокої матері. Дохід сім'ї за попередні 6 місяців (з 01.10.2017 р. по 31.03.2018 р.) складається з: зарплати чоловіка (25 310 грн), допомоги при народженні (молодшої) дитини (5 160 грн) та допомоги одиницям матерям (на старшу дитину) (3 030 грн). Як розрахувати допомогу одиницям матерям?

Під час обчислення сукупного доходу сім'ї для визначення розміру допомоги одиницям матерям не враховується дохід, отриманий у вигляді допомоги одиницям матерям за попередній період. Це передбачено п.п. 5.3 п. 5 методики обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги, затвердженої спільним наказом Мінпраці, Мінекономіки, Мінфіну, Держкомстату та Держкомітету молодіжної політики від 15.11.2001 р. № 486/202/524/455/3370. Тому сукупний дохід сім'ї за період з 01.10.2017 р. по 31.03.2018 р. береться до розрахунку в сумі 30 470 грн (зарплата чоловіка (25 310 грн) + допомога при народженні (молодшої) дитини (5 160 грн)).

Тепер визначимо розмір допомоги саодиноким матерям на дитину віком 8 років у період з 01.04.2018 р. по 30.09.2018 р. (табл. 6.3).

Таблиця 6.3

Розрахунок розміру допомоги саодиноким матерям на дитину віком 8 років у період з 01.04.2018 р. по 30.09.2018 р.

№ п/п	Процедура визначення допомоги саодиноким матерям	Розрахунки та показники для визначення допомоги саодиноким матерям
1	Визначаємо середньомісячний сукупний дохід сім'ї в розрахунок на одну особу за попередні 6 місяців	30 470 грн : 6 місяців : 4 осіб = 1 269,58 грн, де 30470 – сукупний дохід сім'ї за 6 місяців (25 310 + 5 160); 6 місяців – 6 місяців, за які враховують доходи для призначення допомоги; 4 осіб – 4 члени сім'ї (дружина, чоловік і дві дитини)
2	Беремо до уваги 100-відсотковий розмір прожиткового мінімуму для дитини віком від 6 до 18 років для квітня – вересня 2018 року	з 01.01.2018 р. – 1 860 грн; з 01.07.2018 р. – 1 944 грн
3	Розраховуємо розмір допомоги з 01.04.2018 р. по 30.06.2018 р.	1 860 грн – 1 269,58 грн = 590,42 грн на кожний місяць – квітень, травень і червень
4	Розраховуємо розмір допомоги з 01.07.2018 р. по 30.09.2018 р.	1 944 грн – 1 269,58 грн = 674,42 грн на кожний місяць – липень, серпень і вересень
5	Загальна сума допомоги для 6-місячного періоду з 01.04.2018 р. по 30.09.2018 р.	590,42 грн × 3 місяці + 674,42 грн × 3 міс. = 3 794,52 грн

Після закінчення 6-місячного періоду (тобто у жовтні 2018 року) заявниця має звернутися до органу соцзахисту для підтвердження свого права на призначення допомоги на дітей саодиноким матерям на наступний період.

Завдання 6.5

У складі сім'ї 2 особи: саодинокка мати – інвалід 2 групи та 6-річна донька. Дохід сім'ї становить пенсія матері.

Розрахуйте допомогу саодинокій матері на період з 01.06.2019 р. по 30.11.2019 р.

Розрахунок допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами (декретна допомога для безробітних)

Завдання 6.6

Безробітна жінка звернулася до органу соцзахисту населення для оформлення допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами. У довідці за формою № 147/О зазначений період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, яка почалась 22 лютого (пологи ускладнені).

Розрахуйте розмір допомоги.

Методичні рекомендації до завдань 6.6 – 6.7

Безробітні мами (домогосподарки), як й інші соціальні групи жінок, мають право на державні соціальні гарантії, пов'язані з вагітністю та пологами. Як декретну допомогу їм буде виплачено 25 % від прожиткового мінімуму, встановленого для працездатної особи (табл. 6.4).

Таблиця 6.4

Максимальний розмір виплат одиноким матерям у 2020 році

Вік дитини	01.01.2019 – 30.06.2020	01.07.2020 – 30.11.2019	01.12.2020 – 31.12.2020
Діти до 6 років	1 779	1 859	1 921
Діти у віці від 6 до 18 років	2 218	2 318	2 395
Діти у віці від 18 до 23 років	2 102	2 197	2 270

Приклад

Безробітна жінка звернулася до органу соцзахисту населення для оформлення допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами. У довідці за формою № 147/О зазначений період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами – з 06.05.2018 р. по 08.09.2018 р. (загалом 126 календарних днів).

Оскільки йдеться про безробітну особу, під час визначення розміру допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами беремо до розрахунку 25-відсотковий розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи, установлений для періоду з 06.05.2018 р. по 08.09.2018 р.

У випадку, що розглядається, на період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами припадає підвищення розміру прожиткового мінімуму для

працездатної особи. Через це розрахунок допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами слід проводити у кілька етапів, що ми продемонструємо далі.

Розрахунок допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами за період з 06.05.2018 р. по 30.06.2018 р. наведено на рис. 6.1.

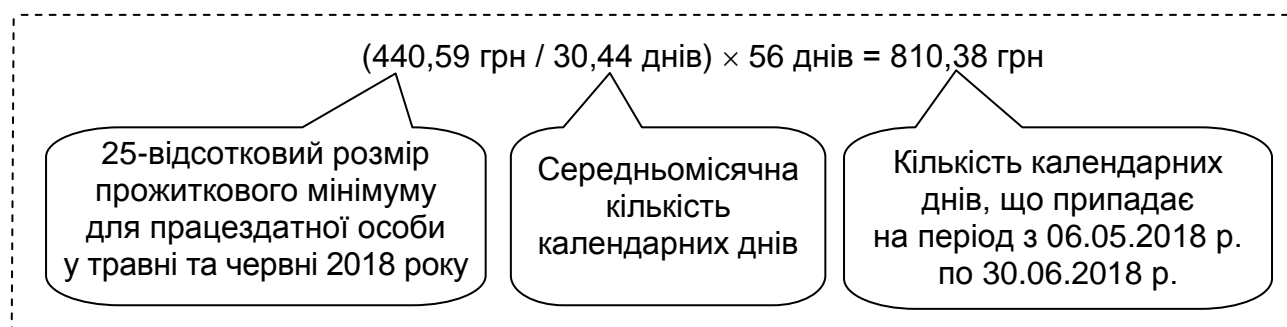

Рис. 6.1. Розрахунок допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами за період з 06.05.2018 р. по 30.06.2018 р.

Розрахунок допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами за період з 01.07.2018 р. по 08.09.2018 р. наведено на рис. 6.2.

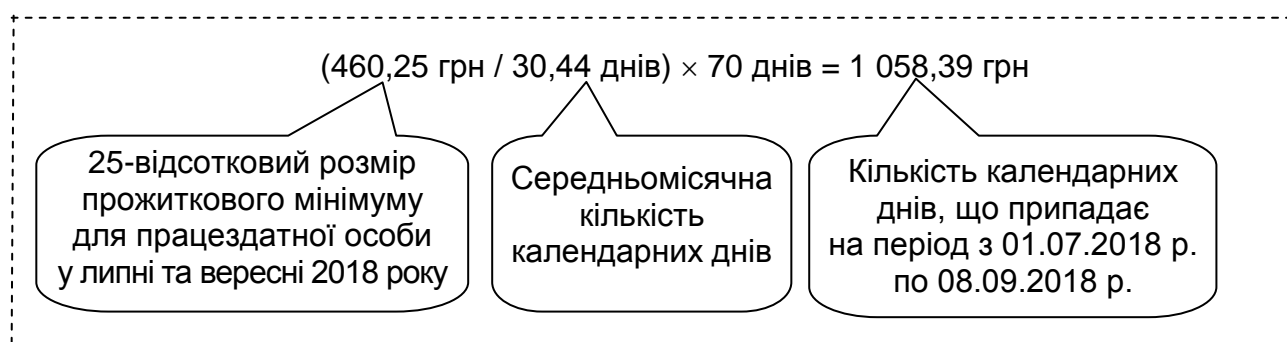

Рис. 6.2. Розрахунок допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами за період з 01.07.2018 р. по 08.09.2018 р.

Визначаємо загальний розмір допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами за період з 06.05.2018 р. по 08.09.2018 р.: $810,38 + 1\,058,39 = 1\,868,77$ (грн).

Завдання 6.7

Студентка звернулася до органу соцзахисту населення для оформлення допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами. У довідці за формою № 147/О зазначений період відпустки у зв'язку із вагітністю та пологами, яка почалась 8 жовтня (пологи звичайні).

Розрахуйте розмір допомоги.

Допомога на дітей, батьки яких ухиляються від сплати аліментів

Завдання 6.8

До складу сім'ї входить мати та дитина віком 5 років. Мати розлучена, аліменти на утримання дитини від колишнього чоловіка не отримує, працює та має мінімальну заробітну плату.

Чи має вона право на отримання допомоги на дітей, батьки яких ухиляються від сплати аліментів? Якщо так, то скільки?

Завдання 6.9

Одинокa мати проживає разом з дитиною (2 роки), навчається та отримує стипендію.

Чи має вона право на отримання допомоги на дітей, батьки яких ухиляються від сплати аліментів? Якщо так, то скільки?

Завдання 6.10

Заявниця має дитину 5 років, працює та має дохід за шість місяців 18 268 грн.

Чи має мати право на отримання допомоги на дітей, батьки яких ухиляються від сплати аліментів? Якщо так, то скільки?

Завдання 6.11

Батько 5-річної дитини за вироком суду відбуває покарання в місцях позбавлення волі. У зв'язку з відсутністю обсягів роботи він не має власних доходів, з яких би міг надавати допомогу на утримання дитини.

Чи має мати право на отримання допомоги на дітей, батьки яких ухиляються від сплати аліментів? Якщо так, то скільки?

Методичні рекомендації до завдань 6.8 – 6.11

Аліменти від держави надаються в розмірі, що дорівнює різниці між 50 % ПМ для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні 6 місяців.

Соціальна допомога у зв'язку з втратою годувальника

Якщо у померлого годувальника не було необхідного страхового стажу для призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника, його дітям

може бути призначена державна соціальна допомога. Гроші виплачуються щомісяця до досягнення дитиною повноліття. Студентам допомога по втраті годувальника надається до закінчення навчання, але не довше ніж до досягнення 23 років.

Сума державної соціальної допомоги у зв'язку з втратою годувальника з грудня 2019 по липень 2020 встановлюється з огляду на розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність: на одну дитину померлого годувальника – 1 638,00 грн (100 %), на двох – 1 956,60 грн (120 %), на трьох і більше дітей – 2 457,00 грн (150 %).

Приклад 1

Жінка, чоловік якої помер у молодому віці, залишилася одна з дитиною 5 років. Її заробітна плата становить 6 500 грн на місяць.

Враховуючи, що чоловік за життя не набув страхового стажу, сім'я не може отримати пенсію у зв'язку з втратою годувальника, а тому звернеться за допомогою на дітей одиноким матерям (батькам).

Однак, з огляду на порядок розрахунку розміру допомоги з урахуванням її доходу, права на отримання допомоги вона не матиме.

$6\,500 \text{ грн} / 2 \text{ особи} = 3\,250 \text{ грн}$ – середньомісячний дохід сім'ї на одну особу $1\,779 \text{ грн}$ (ПМ для дитини до 6 років) – $3\,250 \text{ грн} =$ право відсутнє.

Тому, нагальним питанням постає зміна порядку надання права на допомогу на дітей таким особам.

Приклад 2

У травні 2018 року за призначенням допомоги на трьох дітей померлого годувальника звернулася жінка (чоловік якої помер 15.01.2018 р.). Вік дітей: 5 років, 16 років та 21 рік (навчається за денною формою в університеті). Дохід сім'ї за попередні 6 місяців (з 01.11.2017 р. по 30.04.2018 р.) складається із зарплати матері (10 800 грн).

Який вид допомоги вигідніше обрати: допомогу одиноким матерям чи соцдопомогу дитині померлого годувальника?

У разі звернення до спеціаліста прийому органу соцзахисту населення можна отримати консультацію з приводу попереднього розрахунку розміру допомоги одиноким матерям та соцдопомоги дитині померлого годувальника.

Зауважимо, що розмір допомоги одиноким матерям буде визначатися з 01.05.2018 р. (місяця звернення) по 31.10.2018 р. (тобто на 6 місяців).

Детальний опис процедури визначення розміру допомоги одиноким матерям наведено в попередньому розділі, тому наведемо розрахунок у спрощеному вигляді (табл. 6.5).

Розмір соцдопомоги дитині померлого годувальника буде визначатися з 16.01.2018 р. (з дати, що настає за днем смерті годувальника) до досягнення дітьми 18-річного віку або якщо вони будуть навчатися за денною формою навчання у навчальних закладах, до закінчення навчальних закладів до досягнення 23 років.

Таблиця 6.5

Розрахунок розміру допомоги одиноким матерям

№ п/п	Показник	Розрахунки
1	Середньомісячний сукупний дохід сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні 6 місяців	10 800 грн / 6 місяців / 4 осіб = 450 грн
2	Розмір допомоги одиноким матерям з 01.05.2018 р. для дитини віком: 5 років; 16 років; 21 рік	Загальна сума до виплати в кожному місяці (окремо у травні і червні): 1042 грн + 1410 грн + 1312 грн = 3 764 грн, з них: 1 492 грн – 450 грн = 1 042 грн; 1 860 грн – 450 грн = 1 410 грн; 1 762 грн – 450 грн = 1 312 грн
3	Розмір допомоги одиноким матерям з 01.07.2018 р. для дитини віком: 5 років; 16 років; 21 рік	Загальна сума до виплати в кожному місяці (окремо в липні, серпні, вересні та жовтні): 1 109 грн + 1 494 грн + 1 391 грн = 3 994 грн, з них: 1 559 грн – 450 грн = 1 109 грн; 1 944 грн – 450 грн = 1 494 грн; 1 841 грн – 450 грн = 1 391 грн
4	Загальна сума допомоги одиноким матерям за 6 місяців	3 764 грн × 2 місяці + 3 994 × 4 місяці = = 23 504 грн

Загальний розмір виплат на трьох дітей у місяць буде дорівнювати 150 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, а саме:
з 01.01.2018 р.: 1 373 грн × 150 % = 2 059,50 грн;
з 01.07.2018 р.: 1 435 грн × 150 % = 2 152,50 грн;
з 01.12.2018 р.: 1 497 грн × 150 % = 2 245,50 грн,
де 1 373 грн, 1 435 грн і 1 497 грн – розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, відповідно до 01.01.2018 р., 01.07.2018 р. і 01.12.2018 р.

Тобто в наведеному випадку вигідніше отримувати допомогу одинокій матері. Проте отримувач допомоги зможе в будь-який час перейти на отримання соцдопомоги дитині померлого годувальника (за окремою заявою), якщо дохід сім'ї на якомусь етапі збільшиться та, відповідно, розмір допомоги одинокій матері стане менше, ніж розмір допомоги дитині померлого годувальника.

Тренінгове заняття до теми 7

"Основи соціального захисту осіб з інвалідністю"

Завдання 7.1

Дослідження питання ідентичності: як вона формує мене

Нехай кожен учасник подумає про те (або запише), як він може себе описати. Наприклад, студент, син/донька, журналіст, громадський активіст, представник етнічної меншини, одружений, людина середнього віку, молода людина тощо.

Під час обговорення учасникам потрібно виявити, що спільного і відмінного вони мають.

Запитання для обговорення:

1. Чи почували ви себе не таким(ою), як всі? Чи були у житті випадки, коли до вас несправедливо ставилися з огляду на певний аспект вашої ідентичності?
2. На вашу думку, чи трапляється таке з іншими?
3. Чи яка-небудь людина або група є вільною від упереджень?

Завдання 7.2

Моделі інвалідності. Презентація та вправи у малих групах

Тренер просить учасників розподілитися на групи та провести в них обговорення "ситуацій" за запропонованою тематикою. Потім учасникам пропонується презентувати свої рішення. В кінці тренер підсумовує результати, наголошуючи на правильному варіанті дій.

Заздалегідь необхідно для кожної групи підготувати завдання.

Сценарії ситуацій

Ситуація 1. Кафе знаходиться на першому поверсі будинку. До єдиного входу в кафе ведуть сходи. Особа, яка страждає на параліч верхніх і нижніх кінцівок та яка знаходиться в інвалідній колясці, бажає випити чашку чаю.

Ситуація 2. Залізнична станція, де відсутнє звукове сповіщення, існують лише вивіски. Людина з порушенням зору хоче сісти на поїзд.

1. Якою буде відповідь на ці ситуації з погляду медичної моделі?

Проблема полягає у неспроможності особи через параліч верхніх і нижніх кінцівок, спричиненого пошкодженням спинного мозку в результаті автокатастрофи, піднятися сходами.

Проблема полягає у неспроможності особи прочитати інформацію про розклад руху поїздів. Проблема спричинена порушенням зору.

2. Якою буде відповідь на ці ситуації з погляду благої моделі?

Наскільки сумним чи трагічним є той факт, що людина не може піднятися по сходах чи бачити? Такими людьми мають опікуватися у спеціальному середовищі, створеному спеціально для них; цих людей треба підтримувати та жаліти за те, що вони опинилися у такій "невигідній ситуації". Вони мають бути вдячними суспільству за те, що воно годує і одягає їх. Немає потреби запитувати їх, чого вони хочуть чи потребують, – ми знаємо краще.

3. Якою буде відповідь на ці ситуації з погляду соціальної моделі?

Ці люди є "інвалідами" тільки тому, що кафе чи залізнична станція є фізично недоступними для них. Це порушення прав людини. Це також може поставити їхні сім'ї у невигідне становище, це погано впливає на бізнес, оскільки ці люди не можуть користуватися громадськими послугами чи громадським транспортом.

Завдання 7.3

Тренер просить учасників розглянути два подані далі приклади (табл. 7.1), у яких надано медичне та соціальне пояснення проблем. Які ще приклади спадають їм на думку?

Таблиця 7.1

Приклади проблем осіб з інвалідністю

Медична модель	Соціальна модель
1	2
Я не можу отримати роботу, тому що хворію на церебральний параліч. Це не дозволяє мені сісти в автобус, щоб добратися на роботу	Я не можу сісти в автобус, бо для мене він фізично недоступний
Я не можу брати участь у роботі комітету молодіжного клубу, тому що я маю порушення слуху	Молодіжний клуб має знайти перекладача жестової мови, щоб я міг брати участь у роботі клубу та допомагати всім молодим людям нашої місцевої громади

1	2
Я маю мовленнєві порушення	Я не можу знайти роботи, тому що роботодавці не запрошують мене на співбесіду через мої порушення мови
Роботодавці почуваються ніяково та не хочуть витратити час, щоб зрозуміти мене	
Мені доведеться жити з батьками, а потім з сестрою, тому що мені потрібна допомога у пересуванні та читанні	Існує недостатньо помешкань, пристосованих для людей, які користуються інвалідними колясками, і немає достатньої кількості медичних працівників, які допомагають таким як я жити незалежно та робити внесок у життя сім'ї і спільноти

Нехай учасники подумують про різні види порушень та різні сфери життя, наприклад, труднощі у навчанні, депресію, працевлаштування, відпочинок, здоров'я.

Перемагає група, яка впродовж п'яти хвилин придумає найбільшу кількість прикладів.

Завдання 7.4

Бар'єри до повноцінної участі людей з інвалідністю у житті суспільства

Тренер проводить скероване обговорення. Попросіть учасників поділитися своїм власним досвідом.

Які основні бар'єри впливають на людей з інвалідністю з різними видами порушень? Подумайте про людей з фізичними, психічними та сенсорними порушеннями; іншими проблемами зі здоров'ям, які мають довготривалий характер, такими як ВІЛ чи онкологічні захворювання.

Чи різняться бар'єри залежно від статі особи з інвалідністю; приналежності до етнічних чи релігійних меншин; віку; сексуальної орієнтації?

Завдання 7.5

Дослідження бар'єрів та переваг інклюзивного підходу до прийняття рішень

Тренер об'єднує учасників у групи та пропонує кожній групі обговорити такі питання:

1. Які бар'єри існують для інклюзивного прийняття рішень?
2. Які переваги існують для інклюзивного прийняття рішень?
3. Як подолати ці бар'єри та як допомогти посилити переваги?

Учасники записують свої думки на аркушах ватману. Після обговорення презентацій груп, тренер підсумовує все про що йшла мова.

Завдання 7.6

Конвенція ООН про права людей з інвалідністю – нові підходи до питань інвалідності

1 частина. Тренер умовно проводить лінію між двома стінами кімнати та пояснює учасникам, що один край цієї лінії символізує абсолютну інклюзію (включення) людей з інвалідністю в життя суспільства, а протилежний край означає абсолютну ізоляцію, середина цієї лінії означає нейтральність.

Тренер, звертаючись до учасників, просить їх вибрати собі місце на цій лінії залежно від їхніх переконань щодо того, яка політика впроваджується в державі щодо осіб з інвалідністю після ратифікації Україною Конвенції ООН про права людей з інвалідністю (КПІ).

Коли учасники займуть свої місця на лінії, тренер просить їх обговорити з партнером, який стоїть поруч, чому вони зайняли цю позицію, висловивши аргументи в підтримку.

Тренер робить узагальнення та надає коментарі.

2 частина. Тренер розподіляє учасників на невеликі групи та доручає ознайомитись з різними частинами статті 29 КПІ "Участь в політичному та суспільному житті". Просить кожну групу працювати над тим, щоб:

1) перефразувати розділ статті більш чітко;

2) навести деякі приклади того, як це право використовується в Україні.

Після представлення напрацювань учасників тренер узагальнює результати.

Завдання 7.7

Зобов'язання, які покладає КПІ на уряд держави.

Вплив на національну політику

Тренер проводить скероване тематичне обговорення, моделюючи ситуацію: Ви приватна особа або представник організації, яка займається питанням інвалідності.

Як ви можете використати Конвенцію ООН про права людей з інвалідністю, щоб вплинути на національну/ регіональну політику? Наведіть приклади.

Як можна використати Конвенцію ООН про права людей з інвалідністю для забезпечення кращої участі осіб з інвалідністю в процесі прийняття рішень?

Завдання 7.8

Моніторинг Конвенції

Тренер просить учасників у центрі ватману написати "ключове слово", що стосується прав людей з інвалідністю, попередньо вказавши тематику, з якої воно вибирається. Після цього пропонує учасникам навколо написати інші слова, пов'язані з ним, тобто скласти свою "павутинку" з заданої теми.

Добровольці представляють свою "павутинку", виділяючи основні складники процесу моніторингу.

Тренер узагальнює результати виконаного завдання.

Завдання 7.9

Законодавство України з питань залучення громадськості до прийняття рішень

Тренер ділить учасників на три команди.

Перша команда має перелічити законодавство України, що регулюють питання залучення громадськості до прийняття рішень органами влади без виокремлення або виділення окремих суб'єктів, на кшталт об'єднань осіб з інвалідністю.

Друга команда – законодавство України, що регулює питання залучення громадськості до прийняття рішень органами влади, в якому згадуються окремі суб'єкти, зокрема об'єднання осіб з інвалідністю.

Третя команда – законодавство України, що регулює питання залучення об'єднань осіб з інвалідністю до прийняття рішень органами влади.

Практичні завдання до теми 8

"Соціальний захист економічно активного населення"

Завдання 8.1

Розрахуйте показники:

- 1) чисельність економічно активного населення;
- 2) рівень економічної активності населення регіону;
- 3) рівні зайнятості та безробіття;
- 4) визначте, як змінилася кількість безробітних на 1 000 зайнятих у регіоні, якщо в попередньому році воно склало 150 осіб.

Зробіть висновки.

Вихідні дані за регіоном: середньорічна чисельність населення – 4 500 тис. осіб; усього зайнято в економіці – 1 800 тис. осіб; чисельність безробітних – 300 тис. осіб.

Завдання 8.2

Визначте відсутні в табл. 8.1 показники. Розрахуйте загалом за областю рівень економічної активності населення. Охарактеризуйте структуру економічно неактивного населення. Визначте, скільки безробітних приходить на 1 000 зайнятих в економіці загалом за областю, зокрема окремо для чоловіків і жінок.

Таблиця 8.1

Дані населення по області, тис. осіб

Групи населення	Чисельність населення	Економічно активне населення	Економічно неактивне населення	Зайняті в економіці	Безробітні
Чоловіки	3 205	1 903		1 728	
Жінки	3 825		1 624		155
Разом					

Завдання 8.3

Визначте рівень економічної активності населення та покажіть його структуру (у вигляді таблиць 8.2 і 8.3). Зробіть висновки.

Таблиця 8.2

Показники

Назва показника	Тис. осіб
1. Чисельність населення, усього	
2. Чисельність населення в працездатному віці	
3. Чисельність зайнятих, усього	
4. Чисельність зайнятих у працездатному віці	
5. Чисельність безробітних, усього	
6. Чисельність безробітних у працездатному віці	
7. Чисельність економічно активного населення, усього	
8. Чисельність економічно активного населення в працездатному віці	

Показники

Назва показника	Значення показника
1. Рівень зайнятості, усього	
2. Рівень зайнятості в працездатному віці	
3. Рівень безробіття, усього	
4. Рівень безробіття в працездатному віці	
5. Рівень економічної активності населення, усього	
6. Рівень економічної активності населення в працездатному віці	

Чисельність населення регіону на кінець року становила 5 600 тис. осіб, з них 59 % – населення в працездатному віці. Усього зайнято в економіці 1 982 тис. осіб, зокрема осіб старшого віку і підлітків – 62 тис. осіб; чисельність безробітних за методологією МОП – 218 тис. осіб, зокрема в працездатному віці (без студентів, учнів денної форми навчання та пенсіонерів) – 195 тис. осіб.

Методичні рекомендації до завдань 8.1 – 8.3

Структуру трудових ресурсів відповідно до рекомендацій Міжнародної організації праці (МОП) наведено на рис. 8.1.

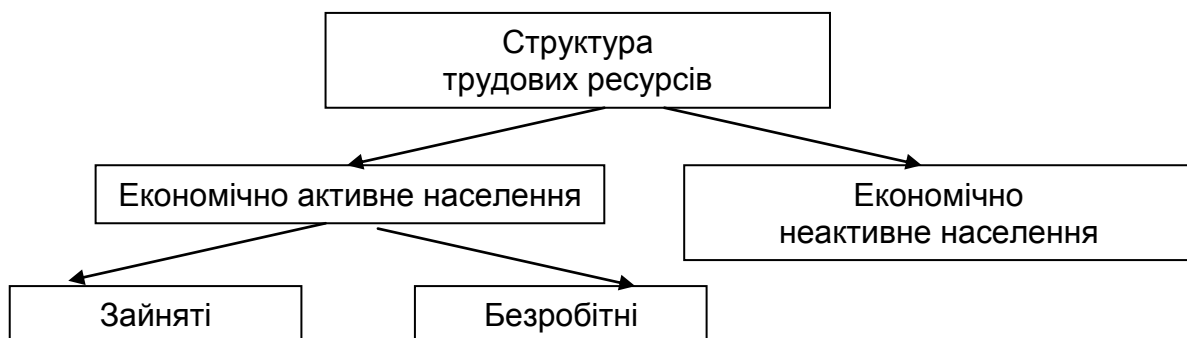

Рис. 8.1. Структура трудових ресурсів

1. Чисельність економічно активного населення ($Ч_{\text{ЕАКТ}}$):

$$Ч_{\text{ЕАКТ}} = Ч_3 + Ч_Б, \quad (8.1)$$

де $Ч_3$ – чисельність зайнятих в економіці, осіб;

$Ч_Б$ – чисельність безробітних, осіб.

2. Рівень економічної активності населення ($P_{\text{ЕАКТ}}$):

$$P_{\text{ЕАКТ}} = \frac{Ч_{\text{ЕАКТ}}}{Ч_{\text{СР}}} \times 100 \%, \quad (8.2)$$

де $Ч_{\text{СР}}$ – середньорічна чисельність населення, осіб.

3. Рівень зайнятості (P_3):

$$P_3 = \frac{Ч_3}{Ч_{\text{ЕАКТ}}} \times 100 \%, \quad (8.3)$$

де $Ч_3$ – чисельність зайнятих в економіці, осіб.

4. Рівень безробіття ($P_Б$):

$$P_Б = \frac{Ч_Б}{Ч_{\text{ЕАКТ}}} \times 100 \%, \quad (8.4)$$

5. Чисельність безробітних на 1 000 зайнятих ($Ч_{Б/3}$):

$$Ч_{Б/3} = \frac{Ч_Б}{Ч_3} \times 1000. \quad (8.5)$$

Практичні завдання до теми 9

"Загальнообов'язкове державне соціальне страхування"

Визначення розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Завдання 9.1

Визначте розмір єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за березень 2020 року за умови, що на підприємстві "Світанок" працює 10 працівників, із них 5 найманих працівників-інвалідів. З працівником цього підприємства С. С. Пилипенко було укладено цивільно-правову угоду на виконання роботи, винагорода за яку становить 9 000 грн. Діяльність підприємства належить до 27-го класу професійного ризику виробництва.

Зарплата найманих працівників-інвалідів:

1. С. М. Петренко – 6 200 грн.
2. Т. Ю. Дяченко – 7 300 грн.
3. О. П. Іващенко – 5 720 грн.
4. Т. П. Станіславенко – 5 400 грн.
5. Т. П. Романенко – 5 500 грн.

Заробітна плата інших найманих працівників:

1. Ю. П. Сидоренко – 12 900 грн.
2. С. С. Пилипенко – 11 600 грн.
3. Т. Л. Ткаченко – 8 200 грн.
4. С. С. Цикунов – 5 100 грн.
5. В. В. Швець – 5 701 грн.

Завдання 9.2

Після закінчення місяця підприємством отримані дані про нараховану заробітну плату працівникам підприємства та особам, які виконують роботи на умовах цивільно-правових договорів, а також дані про суми премій з надання одноразової допомоги та інших виплат. Згідно з зазначеними даними нараховано:

основну заробітну плату – у сумі 52 000 грн, зокрема заробітна плата інвалідів, що працюють на підприємстві становить 14 000 грн;

заробітну плату за договорами цивільно-правового характеру – 19 000 грн;

премії за виробничі показники – 3 000 грн.

Розрахуйте суму єдиного соціального внеску, яку має сплатити підприємство за звітний період.

Страхування тимчасової втрати працездатності

Завдання 9.3

Громадянка Л. була прийнята на посаду менеджера 7 лютого 2020 року з п'ятиденним робочим тижнем. 4 квітня 2020 року виникло право на відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами. За відпрацьований період їй було нараховано 34 200 грн. Визначити суми допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами, враховуючи те, що у громадянки Л. народилася одна дитина.

Завдання 9.4

Громадянин Н. працює в двох місцях. З 5 по 23 грудня 2020 року громадянин Н. хворів. Страховий стаж становить 4 роки. Дані стосовно заробітної плати як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом (0,5 ставки) наведена в табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Дані стосовно заробітної плати

Місяці	Кількість днів робочих/календарних	Заробітна плата за основним місцем роботи, грн	Заробітна плата яка враховується, грн	Заробітна плата за сумісництвом, грн	Заробітна плата, яка враховується, грн
Січень	20/31	7 000		7 200	самостійно
Лютий	20/28	8 000		6 000	
Березень	22/31	9 200		9 000	
Квітень	21/30	9 400		8 000	
Травень	19/31	8 800		5 000	
Червень	21/30	8 000		5 000	
Липень	21/31	9 500		6 000	
Серпень	22/31	10 000		8 000	
Вересень	22/30	7 000		6 000	
Жовтень	21/31	11 000		4 000	
Листопад	22/30	9 000		5 000	
Грудень	23/31	7 000		7 200	

Визначте величину виплат у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності загалом, а також з виокремленням виплат за рахунок коштів роботодавців і за рахунок фондів соціального страхування.

Страховання від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Завдання 9.5

Найманий працівник В., який працює за трудовим договором на підприємстві "Мрія" (основне місце роботи), одержавши виробничу травму під час виконання своїх професійних обов'язків, звернувся у відділ бухгалтерії з листком тимчасової непрацездатності виданим на період з 10 травня 2019 року по 8 червня 2019 року.

Розрахуйте величину виплат у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності загалом, а також з виокремленням виплат за рахунок коштів роботодавця та за рахунок фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Наведіть перелік документів необхідних для отримання виплат і пояснити порядок здійснення за даної виплати.

Дані про заробітну плату наведено в табл. 9.2.

Таблиця 9.2

Дані про заробітну плату

Розрахунковий період	Кількість робочих днів за графіком підприємства "Мрія"	Заробітна плата за основним місцем роботи, грн	Заробітна плата за сумісництвом, грн	Сумарний заробіток, грн	Суми, що враховуються під час розрахунків, грн
Листопад	22	4 700	4 800		самостійно
Грудень	23	5 000	3 700		
Січень	19	4 600	6 900		
Лютий	20	4 000	7 900		
Березень	22	4 700	9 700		
Квітень	21	4 200	11 300		
Усього					

Завдання 9.6

Обчислити розмір одноразової допомоги в разі стійкої втрати професійної працездатності потерпілого П., якщо 22 червня 2019 року комісією МСЕК було встановлено стійку втрату професійної працездатності 30 % у зв'язку з професійним захворюванням, а 20 липня 2019 року йому встановлено стійку втрату професійної працездатності 20 % у зв'язку з нещасним випадком на виробництві. Обидва страхові випадки настали з вини одного й того самого роботодавця. Середня заробітна плата перед настанням першого страхового випадку становила 9 700 грн.

Завдання 9.7

Обчислити розмір щомісячної грошової допомоги в разі стійкої втрати професійної працездатності потерпілого Р., якщо 25 травня 2019 року

комісією МСЕК йому було встановлено 40 % втрати професійної працездатності та III групи інвалідності. Середньомісячний заробіток перед настанням страхового випадку становив 11 700 грн, а пенсія з інвалідності – 1 500 грн.

Медичне страхування

Завдання 9.8

Страхова сума за договором добровільного медичного страхування становить 25 тис. грн. За умовами страхового договору покриваються такі ризики:

- а) виклик швидкої допомоги;
- б) стаціонарне лікування.

Умовна франшиза становить 5 днів непрацездатності.

Визначити суму страхового відшкодування, якщо застрахований поніс такі витрати:

- 1 випадок: лікування в стаціонарі лікарні – 4 500 грн за 4 дні;
- 2 випадок: лікування в стаціонарі лікарні – 9 500 грн за 6 днів.

Завдання 9.9

Страхова сума за договором добровільного медичного страхування становить 15 тис. грн. Страховий тариф – 7 %, безумовна франшиза – 2 %. Договір страхування укладено на 7 місяців.

Необхідно визначити суму страхового платежу.

Завдання 9.10

Страхова сума за договором добровільного медичного страхування становить 25 000 грн. Страховий тариф – 9 %, безумовна франшиза – 2 %. Договір страхування укладено на 10 місяців.

Визначте суму страхового платежу.

Страхування на випадок безробіття

Завдання 9.11

Особа до реєстрації у службі зайнятості працювала 1 місяць із заробітною платою 6 200 грн. У якому обсязі та чи отримає вона допомогу?

Завдання 9.12

На підприємстві "Світанок" простій виробництва, що охопив 400 із 100 працівників і 27 % робочого часу. Простій триватиме 3 місяці. Тимчасово безробітними стали: Іванов, що проходить альтернативну (невійськову) службу; Петров, що є провідним фахівцем уже більше 13 років; Сидоров, який працює за сумісництвом; Макаренко, який вперше влаштувався на роботу за два місяці до простою; Мащенко, що пропрацював уже 5 років, але відмовився від підходящої роботи з повним робочим днем.

Хто буде отримувати допомогу, і з якого дня?

Завдання 9.13

Особа працювала за останнім основним місцем роботи з 10 березня 2020 року до 15 квітня 2020 року (заробітна плата становила у березні 8 550 грн, у квітні 9580 грн). За попереднім місцем роботи працювала 5 років і звільнена 26 лютого 2020 року. До державної служби зайнятості подала дві довідки про середню заробітну плату: з останнього місця роботи за фактично відпрацьований час (березень-квітень 2020 року) і попереднього місця роботи за 6 календарних місяців (серпень 2009 року – січень 2015 року) із заробітною платою за місяцями розрахункового періоду, відповідно, 3 500 грн, 3 700 грн, 2 000 грн, 1 000 грн (матеріальна допомога) і 3 500 грн. З 30 листопада по 31 грудня 2010 року включно особа хворіла.

Здійснити розрахунок одноразової допомоги по безробіттю для здійснення безробітним підприємницької діяльності беручи до уваги середньомісячну заробітну плату, що склалася в галузях економіки за місяць, що передував початку безробіття.

Завдання 9.14

Працівник звільнився з роботи 25 січня 2020 року. Страховий стаж 5 років. Його заробіток за останні 6 місяців становить 45 200 грн. Середня заробітна плата в регіоні, де проживає та працював чоловік у 2019 році – 9 420 грн.

Визначте суму допомоги з безробіття у перші 90 календарних днів з моменту призначення допомоги.

Завдання 9.15

У зв'язку зі скороченням штату на підприємстві 17 листопада 2019 року з роботи було звільнено В. С. Нестерука та П. Л. Приймака, що мають страховий стаж 9 і 4 років, відповідно. Їхня заробітна плата протягом останніх 6 місяців становила: В. С. Нестерука – 51 000 грн, П. Л. Приймака – 15 300 грн. Середня заробітна плата в регіоні у 2019 році – 9 420 грн.

Визначте розмір допомоги з безробіття, яку отримають дані працівники за 180 днів.

Пенсійне страхування

Завдання 9.16

Визначте розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника, за умови, що його розмір пенсії за віком становив 2 670 грн. На утриманні померлого знаходилися діти у віці 5 і 15 років.

Завдання 9.17

За призначенням пенсії за вислугу років 20.02.2020 р. звернулася громадянка І. М. Соловійова. Загальний стаж роботи – 38 років, 4 місяці (зокрема з 13.03.1985 р. по день звертання вона працювала вчителем у школі, тобто має стаж, що дає право на призначення пенсії за вислугу років, – 25 років 11 місяців 7 днів). Сума коефіцієнтів заробітної плати за 127 місяців – 193,53687. Середня заробітна плата на одну застраховану особу загалом по Україні за 2017 – 2019 рр. – 8 001,19 грн.

Розрахуйте пенсію за вислугу років.

Практичні завдання до теми 10 "Діловий етикет і культура комунікації під час надання соціальних послуг"

Вправа 10.1

"Емоційна компетентність"

Мета: визначення чинників, від яких залежить розвиток емоційної компетентності.

Метод: групування.

Хід вправи. Напишіть поняття "емоційна компетентність" посередині аркуша паперу. Оскільки поняття несе змістовне навантаження, запропоновано методом мозкової атаки висловити свої думки, асоціації, образи стосовно нього. Ведучий за допомогою запитань активізує діяльність учасників і записує всі думки, висловлені ними, навколо центрального слова. Коли всі ідеї вичерпані, ведучий з'єднує лініями логічно пов'язані між собою поняття за допомогою кольорових фломастерів, утворивши "грон".

Далі проводиться обговорення.

Вправа 10.2

"Конструктивне управління емоціями"

Мета: звернення до досвіду групи щодо питання управління негативними емоціями, активізація творчого ставлення до життя.

Метод: модерація.

Ресурси: фліпчарт, фломастери, чисті картки.

Хід вправи. Об'єднайте учасників у малі групи й запропонуйте їм написати по 10 будь-яких слів, що спадають на думку та вживаються в професійному спілкуванні. Потім, використовуючи ці слова, придумайте конструктивні та деструктивні способи управління негативними емоціями (наприклад: журнал – розірвати й викинути; олівець – зробити масаж рук; фарби – малюнок емоції та ін.). Пропозиції стосовно управління емоціями запишіть на окремих картках. Потім лідери груп по черзі презентують результати, наклеюють картки на фліпчарт.

У цій вправі заохочуються застосування власного досвіду учасників щодо управління негативними емоціями, гумор, творчість.

Вправа 10.3

"Проблемний клієнт"

Мета: оволодіння прийомами саморегуляції з проблемними клієнтами.

Метод: рольова гра.

Хід вправи. Пригадайте ситуацію спілкування з проблемними клієнтами. Також можна запропонувати попрацювати з уже визначеними типами проблемних клієнтів, беручи до уваги особливості їхньої поведінки. Далі тренер просить учасників розділитися на групи по двоє. Потім учасники вирішують, хто буде у ролі адміністратора, а хто – у ролі відвідувача.

Покроковий алгоритм роботи з конфліктним (проблемним) клієнтом:

- 1) вислухати;
- 2) уточнити;

- 3) висловити розуміння;
- 4) вибачитися або висловити співчуття;
- 5) вжити дій.

Ситуації програються у групі. Група визначає, до якого типу проблемного клієнта можна віднести відвідувача у кожній парі. Обговорюються способи реагування адміністраторів, знаходяться стратегії вирішення конфліктних ситуацій.

Далі проводиться обговорення.

Вправа 10.4 **"Вербалізація негативних емоцій"**

Мета: формування навичок вербалізації емоцій і почуттів, інтеграція досвіду шляхом використання опрацьованих технік у рольовій грі.

Метод: рольова гра, "акваріум".

Хід вправи.

1. Учасники мають об'єднатися у малі групи по три особи. Кожен з учасників має зіграти три ролі: особа, яка висловлює негативну емоцію, особа, яка сприймає негативну емоцію і реагує, та спостерігач. При чому, співрозмовникам потрібно робити все неправильно, неконструктивно.

2. Завдання спостерігача полягає у тому, щоб записувати побачені помилки. Кожна фаза рольової гри триває до 5 хв. Обговорення проходять у малих групах, потім – у великому колі.

Тепер кожна команда продемонструє іншу ситуацію, в якій усе зроблено правильно. Замість звинувачень і дорікань, говоріть про свої почуття. Презентація команд відбувається за методом "акваріума".

Далі проводиться обговорення.

Вправа 10.5 **"Торбинка асоціацій"**

Мета: формувати в учасників тренінгу уявлення про конфлікт.

Метод: фасилітація.

Хід вправи. Коли ми говоримо "конфлікт", у кожного з вас виникають певні асоціації. На дошці написано слово "конфлікт", воно розміщене над "торбинкою асоціацій". На стікерах напишіть слова, які асоціюються у вас із цим словом. Варіанти відповіді: зло, агресія, війна, жах, вибух, ворожнеча, біль тощо.

Далі проводиться обговорення.

Вправа 10.6

Мозковий штурм "Причини виникнення конфліктів у роботі соціального працівника"

Мета: проаналізувати можливі причини виникнення конфліктів.

Метод: мозковий штурм.

Ресурси: великі аркуші паперу, маркери.

Хід вправи. Група ділиться на дві підгрупи. Вправа проходить у вигляді змагання. Учасникам групи пропонується зібрати максимальну кількість ідей, думок і поглядів щодо визначення причин можливих конфліктних ситуацій. Тренер пропонує учасникам записувати всі думки на фліпчарті. Групи порівнюють результати спільної роботи. Класифікують причини конфліктів.

Далі проводиться обговорення.

Вправа 10.7

"Позитивне та негативне в конфлікті"

Мета: сформувати альтернативне бачення та розуміння конфлікту.

Метод: тематична вправа.

Хід вправи. Конфлікти можуть викликати гнів, ненависть, ворожість, можуть призводити до насильства. Проте, конфлікти несуть у собі й потенціал численних несподіваних позитивних результатів.

Тренер пропонує кожному учаснику звернутися до наступного зі словами: "Конфлікт – це погано, тому що ... ". Той, до кого зверталися, відповідає: "Так, це погано, але ... " й намагається назвати якийсь позитив у конфлікті.

Далі проводиться обговорення.

Вправа 10.8

"Прохання про послугу"

Мета: формувати та вдосконалювати навички асертивної поведінки.

Метод: рольова гра.

Ресурси: фліпчарт, маркери.

Хід вправи. Завдання полягає у тому, щоб просити про якусь невелику послугу різними способами.

Ролі: перший прохач; другий прохач; третій прохач; адміністратор. Ведучий із добровольцями виходить за двері та деталізує їхні ролі.

Перший прохач. Ваше завдання – продемонструвати невпевнену поведінку на вербальному та невербальному рівнях. Зміст ваших висловлювань і манера говорити мають відповідати одне одному.

Другий прохач. Демонструє агресивну поведінку.

Третій прохач. Демонструє асертивну поведінку. Адміністратор. Поведінка працівника центру є природною, спонтанною. Він може відмовити чи задовільнити прохання. Група спостерігає за невербальними проявами учасників.

Далі проводиться обговорення.

Вправа 10.9

"Де вихід?"

Мета: навчити конструктивним способам виходу з конфліктних ситуацій.

Хід вправи. Слово тренера: "Чи можна вийти з конфліктної ситуації за допомогою толерантної поведінки, зберегти при цьому власну гідність і не принизити іншого?". Учасникам пропонується пригадати будь-яку конфліктну ситуацію, що мала місце (або могла б мати місце) у спілкуванні з відвідувачем.

Тренер об'єднує учасників у 4 групи, кожна з яких обирає одну типову конфліктну ситуацію. Учасники в групі обговорюють обрану ситуацію та знаходять конструктивний вихід із неї, користуючись схемою.

Схема гідного виходу з ситуації:

1. Почніть розмову з конкретного й точного опису ситуації, яка вас не влаштовує: "Коли Ви накричали на мене у присутності колег, ...".

2. Висловіть почуття, що виникли у вас у зв'язку з цією ситуацією та поведінкою співробітника (співрозмовника): "Я відчув (ла) себе незручно ...".

3. Скажіть колезі (співрозмовнику), як би ви хотіли, щоб він поведився. Запропонуйте варіант поведінки, який вас влаштовує: "...наступного разу я прошу Вас висловлювати свої зауваження не в присутності ...".

4. Запевніть, як ви будете поводити себе у випадку, якщо співробітник (співрозмовник) змінить свою поведінку: "... тоді я буду прислухатися до Ваших зауважень ...".

Схеми потрібно підготувати на окремих аркушах для роботи в кожній підгрупі.

Далі проводиться обговорення.

Завдання 10.10

Тестові завдання "Типи поведінки в конфліктній ситуації за К. Томасом"

Методичні рекомендації. К. Томас виділяє такі способи регулювання конфліктів:

1) змагання (конкуренція) як прагнення задовольнити свої інтереси у збиток іншим;

2) пристосування, що означає протилежно суперництву, принесення в жертву власних інтересів заради іншого;

3) компроміс;

4) уникнення, для якого характерна як відсутність прагнення до кооперації, так і відсутність тенденції до досягнення власних цілей;

5) співпраця, коли учасники ситуації приходять до альтернативи, яка повністю задовольняє інтереси обох сторін.

К. Томас вважає, що під час уникнення конфлікту жодна зі сторін не досягає успіху; за таких форм поведінки, як конкуренція, пристосування і компроміс, або один з учасників опиняється у виграші, а інший програє, або обидва програють, оскільки йдуть на компромісні поступки. І лише в ситуації співпраці обидві сторони опиняються у виграші.

У своєму опитувальнику щодо виявлення типових форм поведінки К. Томас описує кожен із п'яти перерахованих можливих варіантів 12-ма думками про поведінку індивіда в конфліктній ситуації. У різних поєднаннях вони згруповані у 30 пар, у кожній з яких респонденту пропонується вибрати ту думку, яка є найбільш типовою для характеристики його поведінки.

Опитувальник К. Томаса

1. А. Іноді я надаю можливість іншим узяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання.

Б. Замість обговорення того, в чому наші думки не збігаються, я прагну звернути увагу на те, з чим ми обидва не згодні.

2. А. Я прагну знайти компромісне рішення.

Б. Я намагаюся залагодити справу з урахуванням інтересів іншого та моїх власних.

3. А. Зазвичай я наполегливо прагну досягти свого.

Б. Я прагну заспокоїти іншого та, отже, зберегти наші відносини.

4. А. Я прагну знайти компромісне рішення.
Б. Іноді я жертвую власними інтересами заради інтересів іншої людини.
5. А. Улагоджуючи спірну ситуацію, я весь час прагну знайти підтримку в інших.
Б. Я прагну зробити все, щоб уникнути даремної напруженості.
6. А. Я намагаюся уникнути виникнення неприємностей для себе.
Б. Я прагну досягти свого.
7. А. Я прагну відкласти вирішення спірного питання для того, щоб з часом вирішити його остаточно.
Б. Я вважаю за можливе в чомусь поступитися, щоб досягти іншого.
8. А. Зазвичай я наполегливо прагну досягти свого.
Б. Я насамперед прагну чітко визначити те, в чому полягають усі інтереси, які зачепили, та питання.
9. А. Думаю, що не завжди варто хвилюватися через розбіжності, що виникають.
Б. Я докладаю зусиль, щоб досягти свого.
10. А. Я твердо прагну досягти свого.
Б. Я намагаюся знайти компромісне рішення.
11. А. Насамперед я прагну чітко визначити те, в чому полягають усі інтереси, які зачепили, і питання.
Б. Я прагну заспокоїти іншого і, отже, зберегти наші відносини.
12. А. Зазвичай я уникаю займати позицію, яка може викликати суперечки.
Б. Я даю можливість іншому в чомусь залишитися зі своєю думкою, якщо він також іде мені назустріч.
13. А. Я пропоную середню позицію.
Б. Я наполягаю, щоб було зроблено так, як я вважаю.
14. А. Я повідомляю іншому свої погляди та питаю про його погляди.
Б. Я намагаюся показати іншому логіку та переваги моїх поглядів.
15. А. Я прагну заспокоїти іншого та, отже, зберегти наші відносини.
Б. Я прагну зробити все необхідне, щоб уникнути напруженості.
16. А. Я прагну не зачепити почуттів іншого.
Б. Я намагаюся переконати іншого в перевагах моєї позиції.
17. А. Зазвичай я наполегливо прагну досягти свого.
Б. Я прагну зробити все, щоб уникнути даремної напруженості.
18. А. Якщо це зробить іншого щасливим, я дам йому можливість наполягти на своєму.

Б. Я даю можливість іншому в чомусь залишитися зі своєю думкою, якщо він також іде мені назустріч.

19. А. Насамперед я прагну чітко визначити те, в чому полягають усі інтереси, які зачепили, і спірні питання.

Б. Я прагну відкласти вирішення спірного питання для того, щоб з часом вирішити його остаточно.

20. А. Я намагаюся негайно подолати наші розбіжності.

Б. Я прагну знайти найкраще поєднання вигод і втрат для нас обох.

21. А. У процесі ведення переговорів я прагну бути уважним до бажань іншого.

Б. Я завжди схильюся до прямого обговорення проблеми.

22. А. Я намагаюся знайти позицію, яка знаходиться посередині між моєю позицією та поглядами іншої людини.

Б. Я захищаю свої бажання.

23. А. Зазвичай, я стурбований (а) тим, щоб задовольнити бажання кожного з нас.

Б. Іноді я даю можливість іншим узяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання.

24. А. Якщо позиція іншої людини здається їй дуже важливою, я намагатимуся піти назустріч його бажанням.

Б. Я прагну переконати іншого прийти до компромісу.

25. А. Я намагаюся донести до іншої людини логіку та переваги моїх поглядів.

Б. У процесі ведення переговорів я прагну бути уважним до бажань іншої людини.

26. А. Я пропоную середню позицію.

Б. Я майже завжди стурбований (а) тим, щоб задовольнити бажання кожного з нас.

27. А. Зазвичай я уникаю займати позицію, яка може викликати суперечки.

Б. Якщо це зробить іншу людину щасливою, я дам йому можливість наполягти на своєму.

28. А. Зазвичай я наполегливо прагну досягти свого.

Б. Улагоджуючи ситуацію, я зазвичай прагну знайти підтримку в іншої людини.

29. А. Я пропоную середню позицію.

Б. Думаю, що не завжди варто хвилюватися через розбіжності, що виникають.

30. А. Я прагну не зачепити почуттів іншої людини.

Б. Я завжди займаю таку позицію в спірному питанні, щоб ми спільно з іншою зацікавленою людиною могли досягти успіху.

Кількість балів, набраних індивідом за кожною шкалою, дає уявлення про вираженість у нього тенденції до прояву відповідних форм поведінки в конфліктних ситуаціях.

Ключ

1. Суперництво – 3А, 6Б, 8А, 9Б, 10А, 13Б, 14Б, 16Б, 17А, 22Б, 25А, 28А.
2. Співпраця – 2Б, 5А, 8Б, 11А, 14А, 19А, 20А, 21Б, 23А, 26Б, 28Б, 30Б.
3. Компроміс – 2А, 4А, 7Б, 10Б, 13А, 18Б, 20Б, 22А, 24Б, 26А, 29А.
4. Уникнення – 1А, 5Б, 6А, 7А, 9А, 12Б, 15Б, 17Б, 19Б, 23Б, 27А, 29Б.
5. Пристосування – 1Б, 3Б, 4Б, 11Б, 12А, 15А, 16А, 18А, 21А, 24А, 25Б, 27Б, 30А.

Вправа 10.11

Тестові завдання "Сприйняття індивідом групи"

Міжособистісне сприйняття в групі залежить від безлічі чинників. Найбільш дослідженими з них є: соціальні установки, минулий досвід, особливості самовиховання, характер міжособистісних відносин, ступінь інформованості один про одного, ситуаційний контекст, у якому проходить процес міжособистісного спілкування тощо. Одним із основних чинників міжособистісного сприйняття є відношення до об'єкта сприйняття. Проте на міжособистісне сприйняття можуть впливати не тільки міжособистісні відносини, але і відношення індивіда до групи, в контексті якої здійснюється процес міжособистісної перцепції. Сприйняття індивідом групи є своєрідним фоном, на якому проходить міжособистісне сприйняття. У зв'язку з цим дослідження сприйняття індивідом групи є важливим моментом у дослідженні міжособистісного сприйняття, зв'язуючи між собою два різні види соціально-комунікативних процесів.

Мета – виявлення трьох можливих "типів" сприйняття індивідом групи.

За кожним пунктом анкети ті, хто проходять анкетування, мають вибрати найбільш відповідну їм альтернативу відповідно до інструкції, яка пропонується. До анкети додається спеціальний бланк для відповідей.

Методичні рекомендації. На кожен пункт анкети можливі 3 відповіді, позначені буквами а, б і в. Із відповідей на кожен пункт виберіть той, який найточніше виражає ваш погляд. Пам'ятайте, що "поганих" і "хороших" відповідей у цій анкеті немає. Букву вашої відповіді занесіть (обведіть кружечком) на аркуш для відповідей проти відповідного номера питання. На кожне запитання може бути вибрана тільки одна відповідь.

Анкета

1. Кращими партнерами в групі я вважаю тих, хто:
 - а) знає більше, ніж я;
 - б) усі питання прагне вирішити спільно;
 - в) не відволікає увагу викладача.

2. Кращими викладачами є ті, які:
 - а) мають індивідуальний підхід;
 - б) створюють умови для допомоги з боку інших;
 - в) створюють у колективі атмосферу, в якій ніхто не боїться висловитися.

3. Я радий (а), коли мої друзі:
 - а) знають більше, ніж я, і можуть мені допомогти;
 - б) уміють самостійно, не заважаючи на інших, досягати успіхів;
 - в) допомагають іншим, коли трапиться нагода.

4. Найбільше мені не подобається, коли в групі:
 - а) немає кому допомагати;
 - б) мені заважають під час виконання завдання;
 - в) інші гірше підготовлені, ніж я.

5. Мені здається, що я здатний на максимальне, коли:
 - а) я можу отримати допомогу та підтримку з боку інших;
 - б) мої зусилля винагороджені;
 - в) є можливість проявити ініціативу, корисну для усіх.

6. Мені подобаються колективи, в яких:
 - а) кожен зацікавлений у поліпшенні результатів усіх;
 - б) кожен зайнятий своєю справою та не заважає іншим;
 - в) кожна людина може використовувати інших для вирішення своїх завдань.

7. Учні оцінюють як найгірших викладачів, які:

- а) створюють дух суперництва між учнями;
- б) не приділяють їм достатньої уваги;
- в) не створюють умови для того, щоб група допомогла їм.

8. Найбільше задоволення в житті дає:

- а) можливість роботи, коли тобі ніхто не заважає;
- б) можливість отримання нової інформації від інших людей;
- в) можливість зробити корисне іншим людям.

9. Основна мета школи має полягати:

- а) у вихованні людей з розвиненим почуттям обов'язку перед іншими;
- б) у підготовці пристосованих до самотійного життя людей;
- в) у підготовці людей, що уміють отримувати користь від спілкування з іншими людьми.

10. Якщо перед групою виникає якась проблема, то я:

- а) вважаю за краще, щоб інші вирішили цю проблему;
- б) вважаю за краще працювати самотійно, не покладаючись на інших;
- в) прагну внести свій внесок до загального вирішення проблеми.

11. Найкраще б я вчився, якби викладач:

- а) мав до мене індивідуальний підхід;
- б) створював умови для отримання мною допомоги з боку інших;
- в) заохочував ініціативу учнів, спрямовану на досягнення загального успіху.

12. Немає нічого гіршого за той випадок, коли:

- а) ти не в змозі самотійно досягти успіху;
- б) відчуваєш себе непотрібним у групі;
- в) тобі не допомагає оточення.

13. Найбільше я ціную:

- а) особистий успіх, в якому є частка заслуг моїх друзів;
- б) загальний успіх, в якому є і моя заслуга;
- в) успіх, досягнутий ціною власних зусиль.

14. Я хотів би:

- а) працювати в колективі, в якому застосовуються основні прийоми та методи спільної роботи;

- б) працювати індивідуально з викладачем;
- в) працювати з людьми, які є провідними в цій галузі.

Оброблення результатів. На підставі відповідей за допомогою "ключа" зробіть підрахунок балів за кожним типом сприйняття індивідом групи. Кожній вибраній відповіді відповідає один бал. Бали, вибрані за всіма 14 пунктами анкети, підсумовуються для кожного типу сприйняття окремо. Загальна сума балів за всіма трьома типами сприйняття для кожного повинна дорівнювати 14 (табл. 10.1).

Таблиця 10.1

Ключ для оброблення анкети

Тип сприйняття індивідом групи		
індивідуалістичне	колективістичне	прагматичне
1 в	1 б	1 а
2 а	2 в	2 б
3 б	3 в	3 а
4 б	4 а	4 в
5 б	5 в	5 а
6 б	6 а	6 в
7 б	7 а	7 в
8 а	8 в	8 б
9 б	9 а	9 в
10 б	10 в	10 а
11 а	11 в	11 б
12 а	12 б	12 в
13 в	13 б	13 а
14 б	14 а	14 в

Три типи сприйняття

1. Індивід сприймає групу як перешкоду своєї діяльності або відноситься до неї нейтрально. Група не є самостійною цінністю для індивіда. Це виявляється в ухиленні від сумісних форм діяльності, в перевазі індивідуальної роботи, в обмеженні контактів. Цей тип сприйняття індивідом групи називають "індивідуалістичним".

2. Індивід сприймає групу як самостійну цінність. На першому плані для індивіда постають проблеми групи й окремих її членів, спостерігається зацікавленість як в успіхах кожного члена групи, так і групи загалом, прагнення зробити свій внесок до групової діяльності. Має місце потреба в колективних формах роботи. Цей тип сприйняття індивідом своєї роботи називають "колективістичним".

3. Індивід сприймає групу як засіб, що сприяє досягненню тих або інших індивідуальних цілей. До того ж група сприймається й оцінюється з погляду її "корисності" для індивіда. Віддається перевага компетентнішим членам групи, здатним надати допомогу, узяти на себе вирішення складної проблеми або послугувати джерелом необхідної інформації. Цей тип сприйняття індивідом групи називають "прагматичним".

Рекомендована література

Основна

1. Безкровний О. В. Соціальне страхування : навч. посіб. / О. В. Безкровний, В. І. Аранчій, В. І. Лихопій ; Полтав. держ. аграр. акад. – Полтава : ПДАА, 2016. – 219 с.

2. Бориченко К. В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України : монографія / К. В. Бориченко ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". – Одеса : Фенікс, 2015. – 299 с.

3. Завора Т. М. Соціальне страхування : навч. посіб. для практ. занять / Т. М. Завора ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. – 2-ге вид., змін. й допов. – Полтава : ПолтНТУ, 2016. – 319 с.

4. Зайнятість, праця та соціальний захист населення: вітчизняний та зарубіжний досвід // за ред. к.е.н., професора Т. М. Кір'ян. – Київ : 2017. – 245 с.

5. Інвалідність та суспільство : навч. посіб. / [авт. кол. : Л. Байда, О. Красюкова-Енс, С. Буров, В. Азін та ін.] ; за заг. ред. Л. Байда, О. Красюкова-Енс. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 188 с.

6. Соціальна економіка : навч. посіб. / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Ю. В. Сотникова, Н. В. Аграмакова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 275 с.

7. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч. Ч. 1. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. – Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 256 с.

8. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч. Ч. 2. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / за заг. ред. Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. – Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 352 с.

9. Сташків Б. І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навч. посіб. / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ "ПВК "Десна", 2016. – 692 с.

Інформаційні ресурси

10. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

11. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України – Режим доступу : <http://www.idss.org.ua>.

12. Міністерство соціальної політики України – Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua>.

13. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування № 16/98-ВР від 04.01.1998 р. [Електронний ресурс] // Все про бухгалтерський облік. – 2001. – № 21. – Режим доступу : <http://zacon.raola.gov.ua>.

14. Пенсійний фонд України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pfu.gov.ua>.

15. Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії [Електронний ресурс] : Закон України № 2017-III від 05.10.2000 р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

16. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : закон України № 1058 від 09.02.2003 р.– IV зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

17. Про затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму (від 03.02.2017 № 178/147/31) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0347-00>.

18. Про затвердження Методики комплексної оцінки бідності (від 18.05.2017 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1785-12>.

19. Про соціальні послуги : Закон України № 2671-VIII від 17.01.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.

20. Соціальний захист та соціальне страхування (спец. 232 – Соц. забезпечення. маг. 1 курс) [Електронний ресурс] / Н. В. Аграмакова. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4829>.

21. Фонд соціального страхування України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fssu.gov.ua>.

Зміст

Вступ.....	3
Змістовий модуль 1. Теоретичні та нормативні засади соціального захисту в сучасних економічних умовах	5
Практичні завдання до теми 1. "Соціальний захист як система"	5
Семінарське заняття до теми 2. "Право на соціальний захист"	11
Практичні завдання до теми 3. "Державні соціальні стандарти та гарантії"	11
Практичні завдання до теми 4. "Соціальні послуги як елемент системи соціального захисту"	13
Практичні завдання до теми 5. "Недержавний сектор у системі соціального захисту України"	21
Змістовий модуль 2. Соціальний захист окремих верств населення і соціальне страхування.....	23
Практичні завдання до теми 6. "Соціальний захист та державна допомога сім'ям з дітьми"	23
Тренінгове заняття до теми 7. "Основи соціального захисту осіб з інвалідністю"	34
Практичні завдання до теми 8. "Соціальний захист економічно активного населення"	38
Практичні завдання до теми 9. "Загальнообов'язкове державне соціальне страхування"	41
Практичні завдання до теми 10. "Діловий етикет і культура комунікації під час надання соціальних послуг"	47
Рекомендована література.....	59
Основна	59
Інформаційні ресурси	60

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
232 "Соціальне забезпечення"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Аграмакова** Наталія Володимирівна

Відповідальний за видання *Г. В. Назарова*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2020 р. Поз. № 82 ЕВ. Обсяг 62 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*